

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvatoimista Maahanmuuttovirastossa ja yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa.

Lailla on tarkoitus suojata Maahanmuuttovirastossa työskenteleviä henkilöitä erilaisilta vaaratekijöiltä, turvata työskentelyolosuhteita sekä suojata viraston omaisuutta. Laissa säädettäisiin Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa turvatehtävissä työskentelevien turvatarkastajien toimivaltuuksista. Toimivaltuudet liittyvät henkilöllisyyden tarkistamiseen, turvatarkastukseen, henkilöntarkastukseen, esineiden haltuunottoon, pääsyn estämiseen, henkilön poistamiseen ja henkilön kiinniottamiseen.

Toimivaltuudet olisivat voimassa Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa. Lakia ei sovellettaisi Maahanmuuttoviraston ylläpitämän vastaanottokeskuksen tai järjestelykeskuksen majoitustiloissa.

Turvatarkastuksia voitaisiin hankkia ostopalveluna. Tällöin turvatarkastajan olisi oltava poliisin tehtävään hyväksymä. Lisäksi turvatarkastajan tulisi olla saanut koulutuksen turvatarkastajan tehtävään.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus ehdotettavaan lakiin turvatoimista Maahanmuuttovirastossa. Yksityisen turvallisuusalan elinkeinonharjoittajan palveluksessa toimivan turvatarkastajan toimivaltuudet perustuisivat ehdotettavaan uuteen lakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	12
3.1 Tavoitteet	12
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	12
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	13
4.1 Taloudelliset vaikutukset	13
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
4.3 Yhteiskunnalliset ja yrityksiin kohdistuvat vaikutukset	14
5 ASIAN VALMISTELU.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	16
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	16
1.1 Laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa	16
1.2 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista	23
2 VOIMAANTULO.....	23
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	24
LAKIEHDOTUKSET	27
1 Laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa	27
2 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:n muuttamisesta.....	31
RINNAKKAISTEKSTI.....	32
2 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:n muuttamisesta.....	32

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Viranomaisiin ja julkisiin tiloihin kohdistuvat turvallisuusuhkat ovat Suomessa lisääntyneet viime vuosina. Myös Maahanmuuttoviraston käytännön toiminnassa on havaittu turvallisuusuhkia ja viraston henkilöstö on kokenut turvattomuutta työtehtävissään. Erityisesti tätä on tapahtunut turvapaikkapuhuttelujen yhteydessä ja henkilöiden tullessa asioimaan virastoon ilman ajanvarausta. Julkista valtaa edustavat viranomaiset joutuvat ottamaan toiminnassaan ennististä enemmän huomioon turvallisuuskohdat. Sen vuoksi myös Maahanmuuttoviraston toimitilojen ja toiminnan turvaamista on kehitettävä.

Maahanmuuttovirasto on käyttänyt yksityisiä vartiointipalveluja, mutta vartijoilla ei ole toimivaltuuksia tehdä turvatarkastuksia tiloihin saapuville henkilöille ennen asiakaskohtaamista, vaan kyse on ollut reagoinnista uhkaavissa tilanteissa. Turvallisuusuhkiin on varauduttu muunlaisin järjestelyin, joiden ei enää muuttuneessa toimintaympäristössä voida katsoa olevan riittäviä. Ehdotettavalla lainsäädännöllä täydennettäisiin nykyisiä keinoja varautua ennakolta turvallisuusuhkiin.

Esityksen mukaan Maahanmuuttoviraston käytössä oleviin tiloihin tulevat henkilöt ja heillä mukana olevat tavarat saataisiin tarkastaa sen selvittämiseksi, ettei henkilöllä ole mukanaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle tai järjestykselle tai jota voidaan käyttää omaisuuden vahingoittamiseen.

Turvatarkastajana voisi toimia poliisimies, rajavartiomies tai Maahanmuuttoviraston palveluksessa oleva henkilö. Turvatarkastuksen voisi suorittaa muukin henkilö, joka on saanut tehtävään asianmukaisen koulutuksen ja on poliisin tehtävään hyväksymä. Käytännössä turvatarkastuksia tekisivät ostopalveluina hankitut yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Turvallisuudesta huolehdittaessa saattaa tulla kysymykseen esimerkiksi henkilön poistaminen Maahanmuuttoviraston tiloista ja henkilön hallussa olevien esineiden poisottaminen. Tällöin toimenpide sisältää puuttumista kohdehenkilön henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä omaisuuteen. Perusoikeuksiin puuttumista koskevien rajoitussäännösten tulee olla riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty lain tasolla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Turvatarkastuksista tai muista turvatoimista Maahanmuuttovirastossa ei ole säädetty laissa. Turvatoimista valtion hallinnossa on olemassa erityislainsäädäntöä esimerkiksi koskien eduskuntaa, valtioneuvostoa ja tuomioistuimia. Sisäministeriön hallinnonalalla sääntelyä on turvatarkastuksista poliisin toimitiloissa ja Rajavartiolaitoksen kohteissa. Turvatarkastuksista ulkomaalaisten säilöönottotyksiköissä säädetään niin ikään säilöön otettujen kohtelua koskevassa lainsäädännössä.

Laissa yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) säädetään vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojatoiminnasta. Se pitää sisällään säännökset yksityisellä turvallisuusalalla toimivien vartijoiden ja järjestyksenvalvojien toimivaltuuksista. Laissa on myös säännös järjestyksenvalvojan asettamisesta poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi tiettyihin valtion hallinnon kohteisiin. Maahanmuuton toimialalla järjestyksenvalvoja voidaan lisäksi asettaa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotto- tai järjestelykeskukseen.

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttoviraston henkilöstön määrä ja toimipaikkojen lukumäärä on vaihdellut asiakasvirtojen mukaan. Vuoden 2018 alkupuolella henkilöstöä arvioidaan olevan noin 1 000. Henkilöstön määrä on kasvanut erityisesti vuonna 2015 lisääntyneiden kansainvälistä suojelua hakevien määrän kasvun vuoksi. Lisäksi vuoden 2017 alusta poliisin ulkomaalaislupa-asiat siirtyivät Maahanmuuttoviraston hoidettavaksi. Samalla poliisista siirtyi henkilöstöä Maahanmuuttovirastoon ja viraston palveluverkkoa laajennettiin lupahakemusten vastaanottamiseksi eri puolilla Suomea. Maahanmuuttoviraston päätoimipiste on Helsingissä. Virastolla on toimipaikkoja lisäksi Espoossa, Raisiossa, Lahdessa, Tampereella, Lappeenrannassa, Kuopiossa, Vaasassa, Oulussa, Kuhmossa, Rovaniemellä sekä Maarianhaminassa. Helsingin lisäksi isompia toimipaikkoja ovat Raisio, Lappeenranta ja Oulu. Toimipisteitä on erikokoisia sen mukaan, mitä toimintoja niissä tehdään. Toimintoja ovat esimerkiksi lupa- ja kansalaisuusasioiden asiakaspalvelu, oleskelulupahakemuksiin liittyvät suulliset kuulemiset, turvapaikkapuhuttelut ja -tiedoksiannot, päätöksenteko ja hallinnollinen työ. Toimipisteissä on erilaisten tarpeiden mukaan käytetty yksityisiä vartiointipalveluja.

Valtion vastaanottokeskukset liitettiin vuoden 2017 alusta hallinnollisesti Maahanmuuttovirastoon. Maahanmuuttovirasto vastaa jatkossa kaikkien valtion vastaanotto- ja järjestelykeskusten sekä valtion säilöönottoyksiköiden ylläpidosta. Valtion vastaanottokeskuksia ovat Joutsenon vastaanottokeskus ja Oulun vastaanottokeskus. Joutsenon vastaanottokeskus ylläpitää myös ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää ja sinne on sijoitettu säilöönottoyksikkö. Oulun vastaanottokeskuksella on sivutoimipiste Pudasjärvellä. Lisäksi aiemmin Helsingin kaupungin ylläpitämä Metsälän säilöönottoyksikkö on vuoden 2018 alusta siirtynyt Helsingin kaupungilta Maahanmuuttoviraston hallintaan ja on nimeltään Helsingin säilöönottoyksikkö.

Vuoden 2018 aikana Maahanmuuttoviraston päätoimipiste siirtyy Helsingissä Kalasatamasta virastokeskukseen Pasilaan. Pasilaan rakennetaan myös uudet nykyaikaiset puhuttelutilat.

Maahanmuuttoviraston tilat ovat pääosin yleisöltä suljettuja tiloja lukuun ottamatta lupa- ja kansalaisuusasioiden asiakaspalvelua, jonne voidaan tulla asioimaan myös varaamatta aikaa sekä vastaanottokeskuksen majoitustiloja, jonne keskuksen asukkaiden lisäksi voi tulla myös asukkaiden vieraita. Suurimmalla osalla Maahanmuuttoviraston toimitiloihin tulevalle on sovittu tapaaminen tai kutsu Maahanmuuttovirastoon.

Sisäministeriö on antanut sisäministeriön hallinnonalalle määräykset muun muassa yleisistä turvallisuuskäytännöistä sisäministeriön hallinnonalan tiloissa, turvallisuusriskien hallinnan periaatteista sekä turvallisuustoiminnan periaatteista. Ostopalveluina toimivien vartijoiden toiminnan taustalla ovat yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännökset.

Käytännössä Maahanmuuttoviraston asiakasturvallisuuden hallintaa tehdään niin sanotun asiakastilanneturvallisuuden prosessin avulla, jota jatkuvasti ylläpidetään ja kehitetään. Taavoitteena on hallittu ja turvallinen asiakaskohtaaminen. Asiakaskohtaamisia tapahtuu esimerkiksi turvapaikkapuhutteluissa, oleskelulupien hakutilanteissa, päätösten tiedoksiannoissa, asiakaskuulemisissa ja asiakaspalvelupisteissä. Vastaanottokeskuksissa asiakaskohtaamisia tapahtuu arjen ohjaus- ja neuvontatilanteissa sekä esimiesten, sosiaalityöntekijöiden ja terveydenhoitajien vastaanotoilla. Myös asiakasviestinnässä syntyy kontaktia asiakkaisiin. Mahdollisiin riskeihin pyritään varautumaan etukäteen ja toimimaan ennaltaehkäisevästi, jotta uhkatilanteita ei pääsisi syntymään. Häiriötilanteissa häiriö pyritään rajoittamaan mahdollisimman pieneksi ja lisävahingot estämään kunnes paikalle saadaan apua. Turvallisuuden hallintaa voidaan parantaa hälyttimillä, kameravalvonnalla ja vartijoilla samoin kuin rakenteellisella suojautumisella, tilojen oikeanlaisella käytöllä (huonekalut, kulkureitit) ja oikeilla toimintamal-

leilla. Parhaiten turvallisuusuhkiin voidaan varautua huolellisella taustatietoihin perustuvalla riskinarvioinnilla, jonka perusteella asiakaskohtaamisessa voidaan tarpeen mukaan toteuttaa sopivan taseisia turvatoimia.

Maahanmuuttoviraston hallintoyksikössä toimii turvallisuusjohtaja, jonka alaisuudessa toimii turvallisuuspalveluista huolehtiva henkilöstö: turvallisuuspäällikkö ja turvallisuusasiantuntijoita. Eri toimipisteissä hallintoyksikön turvallisuuspalvelujen tukena toimivat oman toimen ohella nimetyt turvallisuusyhteyshenkilöt ja toimipisteiden esimiehillä on oma vastuunsa. Vartiointipalvelut on hankittu turvallisuusalan yritysiltä ostopalveluna.

Turvatoimet eduskunnassa

Eduskunnassa turvallisuustehtävissä työskentelevien toimivaltuuksista on säädetty erillisellä lailla. Turvatoimista eduskunnassa annetun lain (364/2008) tarkoituksena on suojata eduskunnan toimintaa ja varmistaa turvallisuuden ja järjestyksen säilyminen eduskunnassa. Lakia sovelletaan eduskunnan kiinteistöissä ja eduskunnan hallinnassa olevissa muissa tiloissa sekä niiden välittömässä läheisyydessä (turvatoimialue). Lain mukaisia toimivaltuuksia saa käyttää vain soveltuvan turvallisuusalan koulutuksen suorittanut eduskunnan virkamies, jonka eduskunnan pääsihteeri on määrännyt turvatarkastajaksi.

Turvataarkastajalla on oikeus saada turvatoimialueelle saapuvalta tai siellä olevalta tieto tämän nimestä sekä henkilötunnuksesta tai syntymäajasta. Turvatarkastuksessa saadaan metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen tarkastaa turvatoimialueelle saapuva tai siellä oleva henkilö sekä hänen mukanaan oleva omaisuus sen selvittämiseksi, onko hänen hallussaan esine tai ainetta (kielletty valmiste): 1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle tai erityistä häiriötä eduskunnan toiminnalle ja järjestykselle; 2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai 3) jonka hallussapito on laissa tai lain nojalla kielletty. Henkilön mukana oleva omaisuus saadaan tarkastaa myös muulla tavalla kuin teknistä laitetta käyttäen. Turvatoimialueelta löytyvä omaisuus saadaan tarkastaa, jos on syytä epäillä, että se sisältää kielletyn valmiste.

Jos turvatarkastuksen perusteella tai muutoin on perusteltua syytä epäillä, että henkilöllä on turvatoimialueella mukanaan kielletty valmiste, hänelle voidaan tehdä henkilöntarkastus sen tutkimiseksi, mitä hänellä on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastuksen suorittavan turvatarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin tarkastettava.

Turvatoimialueelle saapuva tai siellä oleva ajoneuvo saadaan tarkastaa metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen taikka muulla sopivalla tavalla sen tutkimiseksi, onko ajoneuvossa tai tavaratoimituksessa kielletty valmiste.

Turvatoimialueelle saapunut posti- tai muu lähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla tavalla lähetystä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se kielletyn valmiste. Jos tarkastuksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että posti- tai muu lähetys sisältää kielletyn valmiste, lähetys saadaan pysäyttää ja tarvittaessa toimittaa poliisille. Tällaisesta toimenpiteestä ja sen syyistä on viipymättä ilmoitettava lähetysten vastaanottajalle.

Turvataarkastajalla on oikeus ottaa haltuunsa turvatarkastuksessa, henkilöntarkastuksessa tai muutoin löydetty kielletty valmiste. Haltuun otettu kielletty valmiste palautetaan haltijalle hänen poistuessaan turvatoimialueelta. Valmiste luovutetaan kuitenkin viipymättä poliisille, jos sen hallussapito on kyseiseltä henkilöltä laissa tai lain nojalla kielletty.

Henkilöltä voidaan kieltää pääsy turvatoimialueelle tai hänet voidaan määrätä poistumaan sieltä, jos hänen henkilöllisyyttään ei pystytä luotettavasti selvittämään, hän kieltäytyy turvatarkastuksesta tai henkilöntarkastuksesta tai on perusteltua syytä epäillä, että hän vaarantaa toisen turvallisuutta tai aiheuttaa erityistä häiriötä eduskunnan toiminnalle ja järjestykselle. Henkilön pääsy turvatoimialueelle voidaan estää tai hänet voidaan poistaa sieltä, jos hän jättää noudattamatta turvatarkastajan hänelle eduskunnan toiminnan ja järjestyksen suojaamiseksi antamaa käskyä tai kieltoa ja jos eduskunnan toiminnan ja järjestyksen suojaaminen sitä vaatii.

Henkilö saadaan ottaa kiinni, jos pääsyn estäminen turvatoimialueelle tai poistaminen sieltä on ilmeisen riittämätön toimenpide ja jos kiinni ottaminen on välttämätöntä muille henkilöille tai omaisuudelle aiheutuvan vakavan vaaran torjumiseksi. Kiinni otettu on viipymättä luovutettava poliisin haltuun.

Turvataarkastajalla on tehtävänsä suorittaessaan oikeus henkilöntarkastuksen toimittamiseksi, kielletyn valmisteiden pois ottamiseksi, henkilön turvatoimialueelle pääsyn estämiseksi, henkilön sieltä poistamiseksi ja henkilön kiinni ottamiseksi tarvittaessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Turvatarkastajan voimankäyttövälineitä ovat kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka. Turvatarkastajan tulee kantaa voimankäyttövälineitä mahdollisimman huomaamattomasti. Turvautuessaan voimakeinoin turvatarkastaja saa käyttää vain niitä voimankäyttövälineitä, joiden käyttöön hän on saanut soveltuvan välinekohtaisen koulutuksen

Turvatoimet valtioneuvostossa

Turvatoimista valtioneuvostossa säädetään laissa turvatoimista valtioneuvostossa (987/2014) ja valtioneuvoston asetuksessa turvatoimista valtioneuvossa (884/2016). Laki on toimivaltuuksiltaan pitkälti samansisältöinen kuin laki turvatoimista eduskunnassa.

Laissa säädetään valtioneuvostossa, sen ministeriöissä ja oikeuskanslerinvirastossa turvallisuustehtävissä toimivien henkilöiden turvatehtävien suorittamiseksi tarpeellisista toimivaltuuksista. Toimivaltuuksien käyttäminen edellyttää, että henkilö on hyväksytty turvatarkastajaksi ja asianomainen ministeriö tai oikeuskanslerinvirasto on määrännyt hänet kyseiseen tehtävään. Turvatarkastajaksi voidaan hyväksyä turvatehtävissä työskenteleviä virkamiehiä sekä ministeriöissä turvallisuustehtävissä työskenteleviä muita henkilöitä, joita ovat lähinnä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetut vartijat. Hyväksymisen edellytyksenä on laissa edellytettyjen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa lisäksi soveltuvan turvallisuusalan koulutuksen suorittaminen.

Laissa säädetään turvatoimialueesta ja tilapäisestä turvatoimialueesta. Turvatarkastajan toimivaltuudet ovat voimassa valtioneuvoston, sen ministeriöiden ja oikeuskanslerinviraston pysyvässä käytössä olevassa tilassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Lisäksi toimivaltuuksia saadaan käyttää valtioneuvoston, sen ministeriöiden ja oikeuskanslerinviraston tilapäisessä käytössä olevissa tiloissa ja niiden välittömässä läheisyydessä laissa säädettyä tavalla. Tilapäisen turvatoimialueen rajoista päättää turvatoimialueen sijaintipaikan poliisilaitos.

Laissa säädetään turvatehtävien suorittamiseksi tarpeellisista toimivaltuuksista. Toimivaltuuksien käyttöä kuten koko lain soveltamista koskee laissa säädetty yleinen rajoitussäännös, jonka mukaan kenenkään oikeuksiin ei saa lain nojalla puuttua enempää kuin on välttämätöntä. Toimivaltuuksia ovat henkilöllisyyden selvittäminen, turvatarkastus, henkilöntarkastus, ajoneuvojen tarkastaminen, lähetysten tarkastaminen, kielletyn valmisteiden haltuun ottaminen

ja säilyttäminen, pääsyn estäminen ja henkilön poistaminen, henkilön kiinnittäminen sekä voimankäyttöoikeus.

Tuomioistuimet

Tuomioistuimissa tehtävistä turvatarkastuksista säädetään turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetussa laissa (1121/1999). Tuomioistuimessa voidaan järjestää turvatarkastuksia turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi ja omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastuksessa voidaan tarkastaa tuomioistuimen tiloihin saapuvat ja siellä olevat henkilöt sekä heillä mukanaan olevat tavarat. Tuomioistuin tai puheenjohtaja päättää, missä laajuudessa turvatarkastus järjestetään. Turvatarkastuksen voi suorittaa poliisimies tai tuomioistuimen palveluksessa oleva tehtävään koulutettu henkilö. Tuomioistuimen päätöksen mukaan turvatarkastuksen voi suorittaa muukin henkilö, joka on poliisin tehtävään hyväksymä.

Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleva henkilö voi tuomioistuimissa toimia samanaikaisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuna varti-jana ja turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain mukaisissa turvatarkastustehtävissä.

Poliisin toimitilat

Turvatarkastuksista poliisin toimitiloissa säädetään poliisilain (872/2011) 3 luvussa. Luvussa on säädetty turvatarkastuksesta poliisilaitoksissa ja muissa poliisin toimitiloissa, turvatarkastuksen suorittamisesta, turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden haltuunotosta ja voimakeinojen käytöstä turvatarkastuksessa.

Poliisilaitoksissa ja muissa poliisin toimitiloissa voidaan järjestää turvatarkastuksia turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi ja omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastuksesta päättää poliisiyksikön päällikkö. Turvatarkastuksessa voidaan tarkastaa poliisin toimitiloihin saapuvat ja siellä olevat henkilöt sekä heillä mukanaan olevat tavarat. Poliisiyksikön päällikkö päättää, missä laajuudessa turvatarkastus järjestetään. Turvatarkastuksen voi suorittaa poliisimies taikka muu poliisin palveluksessa oleva tai poliisin hyväksymä tähän tehtävään koulutettu henkilö (turvatarkastaja). Turvatarkastus on suoritettava niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Turvatarkastajalla on oikeus metallinilmaisinta tai muuta sellaista teknistä laitetta käyttäen tarkastaa poliisin toimitiloihin saapuva tai siellä oleva henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle tai järjestykselle taikka jota voidaan käyttää omaisuuden vahingoittamiseen. Turvatarkastajalla on oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat tavarat myös muulla tavoin. Jos on perusteltua aihetta epäillä, että henkilöllä on mukanaan edellä tarkoitettu esine tai aine, henkilö voidaan tarkastaa esineen tai aineen löytämiseksi. Tällaisen tarkastuksen suorittavan turvatarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin tarkastettava.

Turvatarkastajalla on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty kielletty esine tai aine. Pois otetut esineet ja aineet on, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle hänen poistuessaan poliisin toimitiloista.

Jos joku kieltäytyy turvatarkastustoimenpiteestä, turvatarkastaja voi poistaa hänet poliisin toimitiloista. Turvatarkastaja voi tarvittaessa käyttää henkilön poistamiseksi toimitiloista sellaisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Muu kuin poliisimies tai poliisin palveluksessa oleva virkamies ei

kuitenkaan saa käyttää voimakeinoja henkilön poistamiseksi poliisin toimitiloista, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Poliisilain 9 luvun 10 §:n 10 kohdan mukaan tarkempia säännöksiä turvatarkastustoimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta ja turvatarkastusten käytännön järjestämisestä sekä turvatarkastuksista järjestettävästä koulutuksesta voidaan antaa sisäministeriön asetuksella.

Rajavartiolaitoksen toimitilat ja alue

Rajavartiolaitoksen toimintojen ja kohteiden turvallisuudesta säädetään rajavartiolain (578/2005) 9 luvussa. Luvussa on säädetty rajavartiolaitoksen toimitiloja tai aluetta koskevas- ta turvatarkastuksesta, turvatarkastuksen suorittamisesta, turvatarkastuksessa löydettyjen esi- neiden haltuunotosta ja voimakeinojen käytöstä turvatarkastuksessa.

Rajavartiolaitoksen johtoesikunnissa sekä muissa tärkeissä rajavartiolaitoksen toimitiloissa ja sen hallitsevilla alueilla voidaan järjestää turvatarkastuksia turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi ja omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastuksen suorittamisesta päättää toimitilaa tai aluetta hallitsevan rajavartiolaitoksen hallintoyksikön päällikkö. Turva- tarkastuksen voi suorittaa rajavartiomies. Turvatarkastuksen voi suorittaa myös poliisin hy- väksymä henkilö (turvatarkastaja), joka on saanut sisäministeriön asetuksella säädettyä tur- vatarkastajan koulutuksen. Turvatarkastus on järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Rajavartiomiehellä tai turvatarkastajalla on oikeus metallinilmaisinta tai muuta sellaista tek- nistä laitetta taikka koulutettua eläintä apuna käyttäen tarkastaa rajavartiolaitoksen toimitiloi- hin tai sen hallitsemalle alueelle saapuva tai siellä oleva henkilö ja hänen mukanaan olevat ta- varat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheut- taa vaaraa turvallisuudelle tai järjestykselle tai jota voidaan käyttää omaisuuden vahingoitta- miseen. Tarkastettavan henkilön mukana olevat tavarat voidaan tarkastaa myös muulla tavoin. Jos on perusteltua aihetta epäillä, että tarkastettavalla henkilöllä on mukanaan kielletty esine tai aine, henkilö voidaan tarkastaa esineen tai aineen löytämiseksi.

Rajavartiomiehellä ja turvatarkastajalla on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty kielletty esine tai aine. Pois otetut esineet ja aineet on palautettava tarkastetulle henkilölle hä- nen poistuessaan rajavartiolaitoksen toimitiloista, jollei siihen ole lain mukaan estettä.

Rajavartiomies tai turvatarkastaja voi poistaa rajavartiolaitoksen toimitiloista tai sen hallitse- malta alueelta henkilön, joka kieltäytyy turvatarkastuksesta. Rajavartiomies voi tarvittaessa käyttää henkilön poistamiseksi rajavartiolaitoksen toimitiloista tai sen hallitsemalta alueelta sellaisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina.

Ulkomaalaisten säilöönotto

Laissa säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä (116/2002) sääde- tään turvatarkastuksista säilöönottoyksiköissä. Laissa on säännökset muun muassa turvatarkas- tuksesta (21 §), henkilöntarkastuksesta (22 §), kielletyn esineen tai aineen poisottamisesta, va- rastoinnista ja palauttamisesta (23 §) ja voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytöstä (35 §).

Voimankäyttövälineiden käyttö on kielletty turvatarkastuksen tai henkilöntarkastuksen teke- miseksi säilöön otetulle ulkomaalaiselle. Säilöönottoyksikön virkasuhteisella, voimankäyttö-

välineiden käyttöön koulutuksen saaneella henkilöllä on tietyissä tilanteissa oikeus käyttää sellaisia voimankäyttövälineitä, joiden käyttöön hän on saanut välinekohtaisen koulutuksen. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi säilöön otetun ulkomaalaisen poistumisen estäminen, kiellettyjen esineiden tai aineiden pois ottaminen säilöön otetulta ulkomaalaiselta, ulkopuolisten säilöönottoyksikköön pääsyn estäminen tai sieltä poistaminen sekä turvallisuutta vaarantavan teon estäminen. Sallittuja voimankäyttövälineitä ovat kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka. Voimankäyttövälineiden käyttö edellyttää koulutusta. Voimankäyttövälineiden käyttöä koskevan koulutuksen toteuttamisesta on säädetty säilöönottoyksikön virkasuhteisen henkilöstön voimankäyttövälineiden käyttöä koskevan koulutuksen toteuttamisesta annetulla sisäministeriön asetuksella (1560/2015).

Muuta turvatarkastuslainsäädäntöä

Turvatarkastuksista ja muista turvallisuutta lisäävistä toimenpiteistä aluksissa ja satamissa säädetään laissa eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja niiden valvonnasta (485/2004), ilmailun turvaamisesta säädetään ilmailulaissa (864/2014) ja ydinenergian käyttöön liittyvistä turvatarkastustehtävistä ydinenergalaisissa (990/1987).

Yksityiset turvallisuuspalvelut

Yksityisistä turvallisuuspalveluista säädetään laissa yksityisistä turvallisuuspalveluista ja valtioneuvoston asetuksessa yksityisistä turvallisuuspalveluista (874/2016). Lain nojalla on annettu useampia asetuksia lain täytäntöönpanosta. Sisäministeriön asetuksella on säädetty vartijan ja järjestyksenvalvojan asusta ja järjestyksenvalvojan tunnuksista (875/2016), voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajien koulutuksesta (876/2016), järjestyksenvalvojan suorittamasta turvallisuustarkastuksesta ja säilöissäpidosta (877/2016) sekä vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttövälineiden koulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta (878/2016).

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettua lakia sovelletaan yksityisiin turvallisuuspalveluihin, joita ovat vartioimisliiketoiminta järjestyksenvalvojatoiminta ja turvasuojaustoiminta. Laissa säädetään muun muassa vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutuksesta, hyväksymisestä tehtävään sekä oikeuksista ja velvollisuuksista. Lain 28 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksenvalvojan asettamisesta poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi muun muassa eräisiin valtion hallinnon kohteisiin. Näitä ovat erät terveyden ja sosiaalihuollon toimipisteet (1 kohta), kansaneläkelaitoksen toimipisteet (2 kohta) ja työ- ja elinkeinotoimistot (3 kohta). Saman säännöksen 9 kohdassa säädetään järjestyksenvalvojan asettamisesta kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) tarkoitettuun vastaanotto- ja järjestelykeskukseen keskuksen haltijan tai Maahanmuuttoviraston hakemuksesta.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:ssä säädetään mainitussa laissa säädettyjen toimivaltuuksien suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Keskeisenä periaatteena on, että jos toimivaltuuksista on säädetty muussa lainsäädännössä, yksityisen turvallisuusalan toimijoiden toimivaltuudet määräytyvät yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain sijasta muun säännöksessä mainitun lainsäädännön perusteella. Säännöksen mukaan jos turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija ottaa vastaan toimeksiannon ilmailulaissa, turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetussa laissa, eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa, poliisilaissa tai rajavartiolaissa tarkoitettujen turvatarkastustehtävien tai turvatoimista valtioneuvostossa annetussa laissa tarkoitettujen turvatarkastustehtävien suorittamisesta, ydinenergalaisissa tarkoitettujen turvahenkilön tehtävien suorittamisesta, taikka poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa (841/2006) tarkoi-

tettujen vartioimistehtävien suorittamisesta, turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan ja sen henkilöstön asemaan ja tehtäviin sekä toimivaltuuksiin sovelletaan mainittuja lakeja.

Pykälän 2 momentissa on poikkeussäännös, jonka mukaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleva henkilö voi samanlaisesti toimia tässä laissa tarkoitettuna vartijana ja turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain mukaisissa turvatarkastustehtävissä. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (22/2014 vp) todetaan, että käytännössä tehtävien yhdistäminen tuomioistuimissa on osoittautunut luontevaksi ratkaisuksi eikä merkittäviä tähän liittyviä epäkohtia ole ilmennyt.

2.2 Nykytilan arviointi

Maahanmuuttoviraston toimintaympäristössä on viime aikoina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2015 kansainvälistä suojelua hakeneiden määrä nousi edellisvuosiin verrattuna lähes kymmenkertaiseksi. Vuonna 2015 otettiin vastaan 32 476 kansainvälisen suojelun hakemusta. Tilanne tasaantui tämän jälkeen: vuonna 2016 kansainvälisen suojelun hakemuksia tehtiin 5 658 ja vuonna 2017 5 059.

Kansainvälisen suojelun hakemusten kasvun myötä käsittelyajat ovat pidentyneet niin Maahanmuuttovirastossa kuin muutoksenhakutuomioistuimissakin. Tämä on aiheuttanut asiakkaiden tyytymättömyyttä viranomaisia kohtaan. Uusintahakemukset ovat vuoden 2015 jälkeen merkittävästi lisääntyneet. Esimerkiksi vuonna 2017 uusintahakemuksia oli 1 968. Sikäli kuin hakija on esittänyt uusia perusteita hakemukselleen ja turvapaikkapuhuttelu tehdään uudelleen, hakija on voinut kokea Maahanmuuttoviraston toiminnan itselleen hyvinkin kielteiseksi varsinkin, kun hän on aikaisemmin saanut kielteisen päätöksen asiassaan.

Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikön henkilöstö on 1.9.2017 esittänyt vetoomuksen työturvallisuutensa parantamiseksi. Vetoomuksen mukaan työturvallisuutta Maahanmuuttoviraston työtiloissa ei ole riittävästi otettu huomioon muuttuneen hakijaprofiilin, asenneilmapiiriin ja turvallisuusympäristön valossa. Työntekijät kohtaavat päivittäin hakijoita, jotka ovat lähtöisin konfliktialueilta ja joilla on enenevässä määrin esiintynyt lääkärin toteamia mielenterveysongelmia. Vetoomuksessa todetaan, että asenneilmapiiri Maahanmuuttoviraston toimintaa kohtaan on muuttunut vuoden 2017 aikana yhä kriittisemmäksi ja virastosta on julkisuudessa luotu kielteistä mielikuvaa. Työntekijät ovat kokeneet, että epäluottamus, turhautuminen ja aggressio virastoa kohtaan ovat olleet havaittavissa myös asiakaskontakteissa. Turvapaikkapuhutteluissa on esiintynyt häiriökäyttäytymistä ja uhkaavia tilanteita. Vetoomuksessa todetaan, että turvapaikkayksikön työntekijät eivät tunne oloaan turvalliseksi puhuttelutyötä tehdessään. Kielteisiä päätöksiä ja niihin liittyviä palautuksia kotimaahan on myös arvosteltu voimakkaasti julkisessa keskustelussa.

Maahanmuuttovirastossa asioivat henkilöt käyttäytyvät yleensä rauhallisesti ja asiallisesti. On kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi turvapaikkapuhutteluun tulevilla henkilöillä on mukanaan vaaralliseksi luokiteltavia esineitä. Väkivaltaisten tilanteiden ennalta ehkäisemiseksi ja turvallisuusuhkien minimoimiseksi on tarpeen, että Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvilla henkilöillä ei ole mukanaan sellaisia esineitä tai aineita, joilla turvallisuutta voidaan uhata. Uhka- ja väkivaltatilanteisiin on ennalta sovitussa asiakastapaamisissa mahdollista varautua etukäteen asianosaisen taustasta saatavilla olevien tietojen perusteella. Näitä tietoja voivat olla esimerkiksi henkilön aikaisempi syyllistyminen rikoksiin tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Varautumisesta huolimatta henkilön käytös voi kuitenkin olla täysin ennalta arvaamatonta. Virastoon asioimaan tuleva voi myös käyttää vaarallista esinettä itsensä vahingoittamiseen tarkoituksenaan pyrkiä vaikuttamaan asiansa käsittelyyn. Maahanmuuttoviraston palvelupisteissä

on myös mahdollista asioida ilman ajanvarausta, joten kaikista palvelupisteisiin saapuvista asiakkaista ja heidän taustoistaan ei ole tietoa etukäteen.

Maahanmuuttoviraston turvallisuudesta on huolehdittu suunnitelmallisesti sisäministeriön ohjeiden mukaisesti ja käytettävissä olevin keinoin. Maahanmuuttovirastossa turvallisuustehtäviä hoitavat joissain toimipisteissä ostopalveluina hankitut vartijat, jotka toimivat yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisilla toimivaltuuksilla. Maahanmuuttovirastossa ei kuitenkaan ole mahdollisuutta suorittaa turvatarkastuksia viraston tiloihin saapuville tai siellä oleville henkilöille. Lainsäädäntöä turvatarkastuksista on olemassa muun muassa eduskunnan, valtioneuvoston ja sen ministeriöiden ja tuomioistuinten turvallisuudesta ja yleisestä järjestyksestä huolehtimiseksi.

Maahanmuuttoviraston turvatoimien perustamista vartijoiden yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisiin toimivaltuuksiin ei voida pitää riittävänä. Maahanmuuttoviraston osalta on tarpeen säätää vastaavista turvatoimista ja niiden toteuttamiseksi tarpeellisista toimivaltuuksista kuin esimerkiksi valtioneuvostossa, tuomioistuimissa sekä sisäasiainhallinnon osalta poliisin ja rajavartiolaitoksen toimitiloissa.

Maahanmuuttovirastoon ovat vuoden 2017 alusta kuuluneet valtion vastaanottokeskukset Joutsenossa ja Oulussa. Vastaanottokeskuksia ylläpitävät myös kunnat ja yksityiset toimijat. Vastaanottokeskuksiin ja laajamittaisen maahantulon yhteydessä tarvittaessa perustettaviin järjestelykeskuksiin voidaan poliisin luvalla asettaa järjestyksenvalvojia poliisin avuksi järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Lisäksi vastaanottokeskuksissa voidaan käyttää yksityisten vartioimisliikkeiden vartijoita. Vartijan vartioimistehtävänä voi olla vain omaisuuden vartiointi, henkilön koskemattomuuden suojaaminen sekä vartioimiskohteeseen tai toimeksiantajaan kohdistuneiden rikosten paljastaminen samoin kuin näiden tehtävien valvominen.

Valtion vastaanottokeskuksiin ei toistaiseksi ole asetettu järjestyksenvalvojia, joten ei ole kokemusta järjestyksenvalvojien vaikutuksesta vastaanottokeskusten yleiseen turvallisuuteen. Valtion vastaanottokeskukset poikkeavat muista Maahanmuuttoviraston tiloista siinä mielessä, että niissä majoittuu kansainvälisen suojelun hakijoita. Valtion vastaanottokeskukset poikkeavat muista vastaanottokeskuksista siten, että niissä tehdään myös viraston hallinnollisia tehtäviä ja ne toimivat tietoteknisesti julkisen hallinnon turvallisuusverkossa (TUVE) ja käyttävät sen palveluja. Säilöönottoyksikön turvatoimista säädetään omassa lainsäädännössään, jossa toimijoina ovat yksikön virkasuhteiset työntekijät. Olisi kuitenkin perusteltua, että valtion vastaanottokeskuksissa voitaisiin tehdä turvatarkastuksia hallinnollisissa tiloissa. Sen sijaan vastaanottokeskuksessa asumiseen liittyvät turvallisuuskysymykset tulisi tarvittaessa ratkaista muulla lainsäädännöllä, joka koskisi koko vastaanottojärjestelmää sisältäen myös muut kuin valtion vastaanottokeskukset.

Järjestelykeskuksia voidaan perustaa tulevaisuudessa joko Maahanmuuttoviraston vastaanottokeskusten yhteyteen tai tarvittaessa joihinkin muihin valmiudessa oleviin vastaanottokeskuksiin tai paikkakunnille. Mahdollisen perustettavan järjestelykeskuksen sijaintiin vaikuttavat hakijamäärät ja rajanylityspaikat. Jos hakijavirta on suurta, voidaan tarvittaessa perustaa useampi keskus. Olisi olennaista, että myös valtion järjestelykeskuksissa voitaisiin tehdä turvatarkastuksia pois lukien liikkuminen majoitus- ja oleskelutiloihin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on muuttuneessa toimintaympäristössä parantaa keinoja turvata Maahanmuuttoviraston virkamiesten työskentelyolosuhteita, suojata heitä erilaisilta vaaratekijöiltä sekä parantaa viraston mahdollisuuksia ylläpitää yleistä turvallisuutta ja järjestystä viraston tiloissa. Esityksen tavoitteena on säätää turvallisuustehtävissä Maahanmuuttovirastossa toimiville henkilöille riittävät toimivaltuudet turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi ja virastoon kohdistuvien uhkien ja vaaratilanteiden torjumiseksi.

Esityksessä ehdotettavilla toimivaltuuksilla puututaan yksilön perusoikeuksiin kuten henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Lain tavoitteena on, että turvatarkastajilla on riittävät keinot torjua turvallisuuteen ja järjestykseen liittyviä uhkia siten, että henkilöiden perusoikeuksiin puututaan mahdollisimman vähän.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen keskeisenä keinona parantaa Maahanmuuttoviraston turvallisuudesta huolehtimista on mahdollisuus kohdistaa virastoon saapuviin ja siellä oleviin turvatarkastuksia ja tehdä muita turvallisuustoimia. Tämä edellyttää turvatoimien tekemiseen liittyvien toimivaltuuksien säätämistä lailla.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetulla lailla säädetään toimivaltuudet vartijoille ja järjestyksenvalvojille. Henkilökohtainen asiointi turvapaikka- tai oleskelulupa-asioissa tapahtuu yleensä kutsusta. Turvatarkastuksia tarvitaan erityisesti tilanteissa, joissa asiakas on kutsuttu paikalle kuultavaksi ja asiointi tapahtuu puolijulkisissa tiloissa. Kyse ei ole sellaisista julkisista tilaisuuksista tai yleisölle julkisista tiloista, joihin järjestyksenvalvoja yleensä käytetään. On katsottu, että Maahanmuuttoviraston tarpeita ei voitaisi täyttää kyseisen lain antamilla toimivaltuuksilla, esimerkiksi säätämällä mahdollisuudesta asettaa Maahanmuuttovirastoon järjestyksenvalvoja poliisin avuksi (laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 28 §).

Turvallisuustehtävien toimivaltuuksista säädetään tällä hetkellä useissa hallinnonalakohtaisissa erityislaeissa, jotka on säädetty eri ajankohtina kulloistenkin tarpeiden mukaisesti. Hallinnonalakohtaisia erityislakeja korvaavaa kattavaa valtion keskushallinnon viranomaisien tarpeet huomioon ottavaa lakia ei ole säädetty. Sen vuoksi on katsottu, että Maahanmuuttoviraston toimintaedellytysten turvaamiseksi olisi tarpeellista säätää Maahanmuuttoviraston toimintaympäristön erityistarpeet täyttävä laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa. Sääntelyn ei ole katsottu sopivan sisällytettäväksi Maahanmuuttovirastosta annettuun lakiin (156/1995).

Ehdotettavaa lakia valmisteltaessa mallina on pitkälti pidetty turvatoimista valtioneuvostossa annettua lakia, joka on uusinta erillislainsäädäntöä turvatarkastusten tekemisestä valtion hallinnossa. Edellä mainituissa muissakin turvatarkastuksista sääntelevissä laeissa on samankaltaisia säännöksiä turvatarkastusten tekemisestä ja toimivaltuuksista

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin Maahanmuuttovirastossa turvallisuustehtävissä toimivien henkilöiden turvatehtävien suorittamiseksi tarpeellisista toimivaltuuksista. Turvatarkastajan toimivaltuudet olisivat voimassa Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa lukuun ottamatta Maa-

hanmuuttoviraston ylläpitämän vastaanotto- tai järjestelykeskuksen asumistoimintaan liittyviä majoitus- ja oleskelutiloja.

Turvatarkastuksen voisi suorittaa poliisimies, rajavartiomies tai tähän tehtävään koulutettu ja määrätty Maahanmuuttoviraston palveluksessa oleva virkamies. Maahanmuuttoviraston päätöksen mukaan turvatarkastuksen voisi suorittaa muukin kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on saanut koulutuksen turvatarkastajan tehtävään ja on poliisin tehtävään hyväksymä.

Turvatarkastuksessa selvitetäisiin, onko henkilön hallussa tai hänen mukanaan vaarallisia esineitä tai aineita. Turvatarkastajalla olisi oikeus saada tieto Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvan tai siellä olevan henkilöllisyydestä. Turvatarkastaja voisi tarvittaessa estää henkilön pääsyn Maahanmuuttoviraston tiloihin tai poistaa hänet paikalta. Tietyissä tilanteissa turvatarkastajalla olisi oikeus tehdä myös henkilöntarkastus tai ottaa henkilö kiinni, jos se on välttämätöntä henkilölle itselleen, muille henkilöille tai omaisuudelle aiheutuvan vakavan vaaran torjumiseksi.

Turvatarkastajalla olisi tehtävänsä suorittaessaan oikeus voimakeinojen käyttöön, jos sitä olisi henkilön käyttäytyminen tai muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä puolustettavana esimerkiksi uhkaavassa tai vaarallisessa tilanteessa.

Toimivaltuuksien käyttöä kuten koko lain soveltamista koskisi laissa säädettävä säännös vähemmän haitan periaatteesta, jonka mukaan kenenkään oikeuksiin ei saisi lain nojalla puuttua enempää kuin on välttämätöntä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on luoda säädöspohja Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa käytettävälle turvatoimille. Hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät itsessään aiheuta kustannuksia. Maahanmuuttovirasto harkitsee itse, missä laajuudessa ja millä keinoin turvatarkastustoimintaa ryhdytään tekemään. Sikäli kuin turvatarkastuksia ryhdytään toteuttamaan säännönmukaisesti, ostopalveluna hankittavaa henkilöstöä tarvitaan Maahanmuuttovirastossa nykyistä enemmän. Kustannuksia aiheutuu tarvittavan välineistön hankinnasta ja mahdollisesti niiden käyttökoulutuksesta. Lisäkustannusten ei arvioida olevan kuitenkaan merkittäviä verrattuna nykyisistä vartiointipalveluista aiheutuviin kustannuksiin ja kustannukset voidaan rahoittaa Maahanmuuttoviraston toimintamenoista. Palvelut hankittaisiin pääsääntöisesti yksityisiltä turvallisuusalan elinkeinonharjoittajilta.

Turvallisuuspalveluita tarjoavat Suomessa yksityiset yritykset liiketaloudellisin perustein. Turvatarkastajat olisivat lähtökohtaisesti näiden yritysten palveluksessa. Turvatarkastajien asettamisesta aiheutuvat kustannukset määräytyisivät paitsi palvelun hinnan myös sen volyymin mukaisesti. Tällä hetkellä Maahanmuuttovirastossa käytetään vartiomisliikkeiden vartioita. Lakimuutoksen myötä osa vartioista voisi toimia turvatarkastajina. Toiminnan kustannusvaikutukset liittyisivät tällöin ennen kaikkea siihen, että esityksessä mainittuihin tiloihin asetettavalla vartijalla, joka toimisi turvatarkastajana, olisi oltava koulutus myös turvatarkastajan tehtävään.

Poliisi päättäisi turvatarkastajaksi hyväksymisestä. Poliisin suoritteiden maksullisuudesta säädetään sisäministeriön asetuksella. Turvatarkastajan tehtävään hyväksymisestä perittävä lupamaksu on vuoden 2018 alusta 64 euroa.

Turvataarkastajaksi hyväksyminen tapahtuisi poliisissa yksityisen turvallisuusalan lupasioiden LUHTI-Turva -tietojärjestelmässä, josta tulostettaisiin hakijalle päätös turvatarkastajaksi hyväksymisestä. Turvatarkastajaksi hyväksymisen toiminnallisuus edellyttäisi tietojärjestelmän päivittämistä. Arvioitu kustannus olisi enintään noin 1 000 - 2 000 euroa. Kustannukset rahoitettaisiin Maahanmuuttoviraston toimintamenoista.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettava laki antaisi nykyistä paremmat edellytykset huolehtia yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta Maahanmuuttovirastossa sekä ennalta ehkäistä niihin kohdistuvia häiriöitä. Lailla parannettaisiin Maahanmuuttoviraston henkilöstön mahdollisuuksia tehdä työtään turvallisesti.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen kuuluvat ensisijaisesti poliisin tehtäviin. Lailla tehostettaisiin turvatehtävien hoitamista Maahanmuuttovirastossa vähentämällä tarvetta turvautua poliisin apuun rutiiniluonteisissa ja vain rajoitetusti henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttumista edellyttävissä toimenpiteissä.

Paikallispoliisille aiheutuisi jonkin verran lisätehtäviä turvatarkastajan hyväksymismenettelystä. Lupahakemuksia turvatarkastajan hyväksymiseksi on vuonna 2017 ratkaistu poliisissa 96, joista seitsemään tehtiin kielteinen päätös. Maahanmuuttoviraston turvatarkastajaksi hyväksymistä koskevat hakemukset jakautuisivat maantieteellisesti eri poliisilaitoksille, eivätkä ne olisi määrältään merkittäviä. Palvelu rahoitetaan lupamaksuin.

4.3 Yhteiskunnalliset ja yrityksiin kohdistuvat vaikutukset

Esitys antaa mahdollisuuden tarvittaessa rajoittaa Maahanmuuttovirastoon saapuvien ja siellä olevien perustuslain 2 luvussa turvattuja perusoikeuksia, kuten henkilökohtainen vapaus ja koskemattomuus (7 §) ja liikkumisvapaus (9 §). Turvallisuustehtäviä suoritettaessa yksilön perusoikeuksiin puututaan vain oikeusjärjestyksen hyväksymän painavan syyn perusteella ja vain siinä määrin kuin Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaamiseksi sekä turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi on välttämätöntä.

Vartioimisliikkeiden ja turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden kannalta uudistuksella olisi oletettavasti turvallisuuspalvelujen kysyntää jonkin verran lisäävä vaikutus. Maahanmuuttoviraston toimitiloissa on jo nyt toiminut vartioimisliikkeiden vartijoita vartioimistehtävissä. Näistä tehtävistä osa muuttuisi todennäköisesti lakimuutoksen myötä turvatarkastajan tehtäviksi.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäministeriön maahanmuutto-osastolla yhteistyössä Maahanmuuttoviraston kanssa.

Sisäministeriö pyysi hallituksen esityksen luonnoksesta lausunnon yhteensä 19 viranomaiselta tai järjestöltä. Näitä olivat sisäministeriön poliisiosasto ja rajavartiolaitos, valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, oikeuskanslerinvirasto, lapsiasiavaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Edustajat turvapaikanhakijalapsille ETU ry, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Palkansaajajärjestö Pardia, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Vartioliikkeitten liitto ry, Turvallisuusalan ammattiliitto ry (Turva), Amnesty International Suomen Osasto ry ja Ihmisoike-

usliitto. Näistä lausunnon antoi yhteensä 11 tahoa. Lisäksi lausunnon antoi oma-aloitteisesti Palvelualojen ammattiliitto PAM ry.

Lausunnoissa esitettyä Maahanmuuttoviraston turvatoimien sääntelyä pidettiin lausuntopalautteessa yleisesti tarpeellisenä ja perusteltuna. Suomen asianajajaliitto, PAM ja Turva katsoivat kuitenkin, ettei ole perusteltua säätää Maahanmuuttoviraston turvatoimista erillisellä lailla, vaan tavoitteeseen päästäisiin täydentämällä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:ää. Mainittuun säännökseen voitaisiin lausuntojen mukaan lisätä mahdollisuus asettaa järjestyksenvalvojia Maahanmuuttoviraston toimipaikkoihin. Ehdotettu ratkaisu ei kuitenkaan olisi toimiva, koska mainitun 28 §:n perusteella poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettavalla järjestyksenvalvojalla ei olisi riittäviä toimivaltuuksia turvatarkastusten tekemiseksi.

Sisäministeriön poliisiosasto katsoi, että sääntelyssä tulisi paremmin ottaa huomioon perustuslain 124 §:n sääntely hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Poliisiosasto korosti, että viranomaisten ja muiden hyväksytyjen turvatarkastajien tulisi toimivaltuuksien osalta erottua selkeästi toisistaan. Hallintovaliokunta on kuitenkin valtioneuvoston turvatoimista annettua lakia käsitellessään mietinnössään (HaVM 26/2014 vp - HE 7/2013 vp) todennut, että turvatarkastustoimintaan liittyvän toimivaltuuskokonaisuuden ja turvatoimenpiteiden kohteena olevan henkilön oikeusturvan kannalta on asianmukaista, että virkasuhteisten ja valtioneuvoston tiloissa toimivien turvallisuusyritysten palveluksessa olevien turvatarkastajien toimivaltuudet ovat samansisältöisiä. Tässä esityksessä Maahanmuuttoviraston turvatoimien suhteen on lähdetty samasta periaatteesta kuin mainitussa hallituksen esityksessä.

Poliisiosasto ja Poliisihallitus kiinnittivät huomiota turvatarkastajan koulutukseen ja katsoivat, että voimankäyttövälineiden kantamistavasta tulisi säätää ehdotettua täsmällisemmin. Poliisihallitus otti esille yksityiskohtia turvatarkastajan hyväksymismenettelyyn paikallispoliisissa. Turvatarkastajan hyväksyminen Maahanmuuttovirastoon edellyttää tietojärjestelmän päivittämistä.

Lapsiasiavaltuutettu ja ETU ry kiinnittivät huomiota lasten kohteluun kohdistettaessa ehdotettuja turvatoimia lapsiin. Suomen asianajajaliitto katsoi, että esityksessä ei ole joidenkin toimivaltuuksien osalta riittävästi otettu huomioon asiakkaiden oikeusturvatakeita.

Lausuntopalautteen pohjalta esityksen perusteluja on esitysluonnokseen verrattuna täsmennetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki turvatoimista Maahanmuuttovirastossa

1 §. *Lain soveltamisala.* Lailla suojattaisiin Maahanmuuttoviraston toimintaa sekä varmistettaisiin turvallisuuden ja järjestyksen säilyminen Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa. Maahanmuuttovirastolla on erilaisia toimipisteitä eri puolilla Suomea ja virastoon kuuluu myös kaksi vastaanottokeskusta Joutsenossa ja Oulussa.

Turvataarkastuksilla pyritään huolehtimaan virastossa asioivien ja siellä työskentelevien henkilöiden turvallisuudesta. Turvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan paitsi Maahanmuuttovirastossa työskentelevien henkilöiden työrauhan ja turvallisuuden suojaamista myös viraston tilojen suojaamista vahingoittumiselta ja vahingoittamiselta. Lailla suojattaisiin myös Maahanmuuttoviraston palveluksessa olevien henkilöiden häiriötöntä saapumista työpaikalleen ja sieltä poistumista sekä toimitiloissa olevaa yksityisomaisuutta, työskentelyolosuhteiden pysymistä asianmukaisina, asiakirjojen häiriötöntä käsittelyä sekä tiedostojen ja asiakirjojen tietosisältöä.

Lain soveltamisessa keskeistä merkitystä on tilojen käyttötarkoituksella. Omistussuhteilla ei lähtökohtaisesti olisi merkitystä. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat Maahanmuuttoviraston käyttöönsä vuokraamat toimitilat. Lakia sovellettaisiin myös esimerkiksi sellaisissa tiloissa, joihin Maahanmuuttoviraston toimipiste siirtyy remontin ajaksi tai muun tilapäisen tilantarpeen vuoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvaan ja siellä olevaan henkilöön. Soveltamispiiriin kuuluisivat kaikki tiloissa työskentelevät ja siellä liikkuvat henkilöt. Henkilökuntaan kuuluvan henkilön ja hänen mukanaan olevan omaisuuden tarkastaminen ei kuitenkaan ole tarkoitettu säännönmukaiseksi toimenpiteeksi.

Momentin mukaan lakia ei sovellettaisi Maahanmuuttoviraston ylläpitämän valtion vastaanottokeskuksen tai järjestelykeskuksen majoitustiloihin saapuvaan tai siellä olevaan henkilöön. Lain tarkoituksena on parantaa Maahanmuuttoviraston toimitilaturvallisuutta. Vastaanotto- ja järjestelykeskuksissa turvatarkastuksia voitaisiin tehdä tiloissa, jotka ovat muita kuin majoittumiseen käytettäviä asuin- tai oleskelutiloja eli jotka katsotaan Maahanmuuttoviraston hallinnollisiksi tiloiksi ja toimistotiloiksi. Näitä olisivat esimerkiksi tilat, joissa tehdään turvapaikkapuhutteluja tai päätösten tiedoksiantoja taikka muita Maahanmuuttoviraston hallinnolliseen tai lupatoimintaan liittyviä tehtäviä tai tapaamisia. Sen sijaan turvatarkastukset eivät kuuluisi vastaanottokeskuksen päivittäiseen asumistoimintaan tai muuhun kansainvälistä suojelua hakevan vastaanottoon ja huolenpitoon liittyvään toimintaan. Aukkaita ei olisi mahdollista, eikä heitä tulisi tarkastaa heidän kulkiessaan majoitustiloihinsa tai niistä pois. Turvatarkastuksia ei tehtäisi keskusten yleisissä oleskelutiloissa, ruokaloissa, keittiöissä tai keskusten ulkoalueilla.

Pykälän 3 momentin mukaan poliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään erikseen. Säännöksellä korostettaisiin, että poliisilla on tietyt tehtävät ja toimivaltuudet suhteessa ehdotettavaan lakiin. Poliisin tehtävistä säädetään ensisijaisesti poliisilaissa, jonka 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saataminen.

2 §. Vähimmän haitan periaate. Vähimmän haitan periaatteen mukaan kenenkään oikeuksiin ei saisi lain nojalla puuttua enempää kuin on välttämätöntä Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaamiseksi sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttämiseksi. Säännöksellä ohjattaisiin soveltamaan lakia siten, että yksilön oikeudet otetaan huomioon riittävällä tavalla. Turvatoimet on suoritettava niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle. Turvatarkastus on suoritettava hienotunteisesti. Jos turvatarkastuksessa on esimerkiksi syytä tarkastaa henkilön mukana olevan laukun sisältö, tarkastus tulee toimittaa niin, ettei laukun sisältö paljastu muille henkilöille. Henkilöntarkastus suoritetaan vain, kun se on välttämätöntä lain tavoitteiden toteutumiseksi eikä se vaaranna perusoikeuksien käyttämistä. Turvatoimilla ei esimerkiksi saa vaarantaa asioimista virastossa. Kaikilla tulee olla mahdollisuus tarpeen vaatiessa asioida normaalisti virastossa, eikä esimerkiksi hallintoasian vireillepanoa virastossa saa estää.

Turvatarkastuksia kohdistetaan erilaisiin ihmisiin ja turvatoimia voidaan joutua kohdistamaan myös lapsiin ja lasten kanssa asioiviin vanhempiin. Lapsiin suoraan tai välillisesti kohdistuvissa turvatoimissa olisi noudatettava sellaista hienotunteisuutta, joka yleisen turvallisuuden takaamisen ohella edistää luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä. Lapsiin suoraan tai välillisesti kohdistuvissa turvatoimissa on noudatettava varovaisuutta ja herkkyyttä, jotta lapsen henkinen tai fyysinen hyvinvointi ei vaarannu.

3 §. Turvatarkastuksesta päättäminen. Ehdotuksen mukaan Maahanmuuttovirasto päättäisi itse missä määrin turvatarkastusten järjestäminen on tarpeen ja missä laajuudessa niitä järjestetään Maahanmuuttoviraston eri toimipisteissä. Ehdotettu laki ei velvoittaisi Maahanmuuttovirastoa järjestämään turvatarkastuksia säännönmukaisesti.

Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin turvatarkastuksen järjestämisen periaatteista ja vastuista. Työjärjestyksessä voitaisiin tarkemmin määritellä, missä tilanteissa ja tiloissa turvatarkastuksia tehtäisiin ja millaista harkintaa turvatarkastusten tekeminen edellyttäisi.

4 §. Turvatarkastaja. Pykälään sisältyvät säännökset henkilöistä, jotka voivat toimia turvatarkastajina ja jotka voisivat käyttää ehdotettavassa laissa säädettyjä toimivaltuuksia. Pykälän 1 momentin mukaan turvatarkastajana voisi aina toimia poliisimies. Poliisin voimavarojen näkökulmasta ei ole mahdollista, että poliisit säännönmukaisesti suorittaisivat turvatarkastuksia Maahanmuuttoviraston toimipisteissä. Käytännössä turvatarkastuksen toimittaminen poliisin toimesta normaalioloissa rajoittuneekin yksittäisten tapausten yhteydessä toimitettaviin turvatarkastuksiin tai sellaisiin tilanteisiin, joissa tarkastus toimitetaan esimerkiksi vakavaa vaaraa koskevan uhkauksen vuoksi ja joissa poliisin erityisvaltuudet ovat välttämättömiä.

Poliisimies tai rajavartiomies turvatarkastajina voisivat tulla kyseeseen erityisesti Maahanmuuttoviraston hallinnoimassa järjestelykeskuksessa, jollainen voidaan perustaa laajamittaisen maahantulon tilanteessa.

Turvatarkastajana voisi 1 momentin mukaan toimia myös Maahanmuuttoviraston palveluksessa oleva henkilö edellyttäen, että hän on saanut tehtävään asianmukaisen koulutuksen ja hänet on määrätty tehtävään. Koulutuksen tarkoituksena on turvata se, että turvatarkastajana toimivalla henkilöllä on tarvittavat tekniset taidot, hän tietää, miten voimakeinoja voidaan käyttää ja hän tietää valtuudet, jotka hänellä on tehtävässään, samoin kuin tarkastettavan henkilön oikeudet.

Pykälän 2 momentin mukaan turvatarkastajana voisi toimia muukin kuin valtion palveluksessa oleva henkilö, jos hän on saanut turvatarkastajan tehtävään asianmukaisen koulutuksen ja hän

on poliisin tehtävään hyväksymä. Turvatarkastajaksi voitaisiin hyväksyä täysi-ikäinen henkilö, joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja joka on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Poliisin hyväksynnällä varmistetaan turvatarkastajan luotettavuus ja sopivuus tehtävään.

Turvatarkastajaksi hyväksymistä haettaisiin turvatarkastusten suorittamispaikan sijaintipaikkakunnan poliisilta. Hakemus edellyttäisi Maahanmuuttoviraston päätöstä henkilön valitsemisesta turvatarkastustehtävään. Turvatarkastajaksi hyväksymistä voisi hakea Maahanmuuttovirasto, henkilö itse tai hänen työnantajansa. Hakemukseen tulisi liittää todistukset koulutuksesta ja hakijan valokuva sekä muita turvatarkastustehtävään liittyviä selvityksiä sen mukaan mitä poliisi edellyttää. Poliisilaitos harkitsee tapauskohtaisesti selvitystarpeet.

Laajamittaiseen maahantuloon varautumisen näkökulmasta olisi hyvä myös ennakolta pohtia, miten voitaisiin pikaisesti kouluttaa turvatarkastajia järjestelykeskuksiin. Vuonna 2015 laajamittaisen maahantulon yhteydessä perustettiin Tornioon järjestelykeskus, jossa erilaisissa tehtävissä apuna toimi muun muassa poliisioppilaita. Asianmukaisella koulutuksella myös vastaavia voimavaroja voitaisiin hyödyntää laajamittaisen maahantulon yhteydessä turvatarkastustoimintaan.

Pykälän 3 momentin mukaan turvatarkastaja saisi tehtävässään käyttää vain tämän lain mukaisia toimivaltuuksia. Käytännössä Maahanmuuttovirasto hankkisi turvatarkastukset ostopalveluna yksityisiä turvallisuuspalveluja tarjoavalta yritykseltä. Yksityisen turva-alan yrityksen palveluksessa oleva turvatarkastaja ei turvatarkastajan tehtävässään saisi käyttää yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisia vartijan toimivaltuuksia taikka muita mainitun lain toimivaltuuksia. Tämä periaate on kirjattu myös yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:ään.

5 §. *Turvatarkastajaksi hyväksyminen ja turvatarkastajakortti.* Pykälässä säädettäisiin, että paikallispoliisi päättäisi turvatarkastajaksi hyväksymisestä. Turvatarkastajaksi hyväksyminen tehtäisiin pääsääntöisesti toistaiseksi, mutta kuitenkin enintään niin pitkäksi ajaksi kuin hyväksytty toimii ilmoitetussa turvatarkastustehtävässä. Maahanmuuttovirasto antaisi turvatarkastajaksi hyväksytylle turvatarkastajakortin, joka olisi pidettävä esillä turvatarkastajan tehtäviä suoritettaessa. Turvatarkastajakortti on pidettävä esillä siten, että se on helposti havaittavissa. Turvatarkastajakortissa olisi henkilön nimi, valokuva ja sekä suomen että ruotsinkielellä teksti "turvatarkastaja".

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin turvatarkastajaksi hyväksymisen peruuttamisesta ja turvatarkastajakortin palauttamisesta Maahanmuuttovirastolle. Jos tehtävä turvatarkastajana päättyy, turvatarkastajaksi hyväksyminen peruutettaisiin ja turvatarkastajakortti tulisi palauttaa Maahanmuuttovirastolle. Peruuttaminen voitaisiin tehdä kokonaan tai määräajaksi.

6 §. *Turvatarkastajan koulutus.* Pykälässä säädettäisiin turvatarkastajan koulutuksen sisällöstä. Turvatarkastajan koulutuksen tulisi pitää sisällään opetuskokonaisuudet tämän lain mukaisista toimivaltuuksista, turvatarkastusten tekemisestä sekä voimankäytöstä. Soveltuvaa koulutusta voisi osaltaan olla esimerkiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain nojalla säädetty koulutus. Esimerkiksi vartijan ammattitutkinto 2016 sisältää turvatarkastuskoulutusta. Siinä turvatarkastajan ammattitaitovaatimuksena on, että tutkinnon suorittaja osaa perustaa tarkastuspisteen ja tuntee tarkastuksessa apuvälineinä käytettävät laitteet ja tekniikat sekä turvatarkastuksen palvelutoiminnan. Vartijan ammattitutkinnon nimi muuttuu 1.8.2018 turvallisuusalan ammattitutkinnoiksi. Vartijan tai järjestyksenvalvojan koulutuksessa tai sen yhteydessä tai myöhemmin suoritettavat voimankäyttövälineiden koulutukset asekoulutusta lukuun ottamatta

vastaavat toisiaan. Nämä voidaan katsoa soveltuvaksi voimankäyttökoulutukseksi myös turvatarkastajalle. Myös muu vastaava turvatarkastuskoulutus voidaan lukea hyväksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että voimankäyttökoulutuksena kyseeseen voisi tulla poliisin antama koulutus tai yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettu voimankäyttökoulutus. Voimankäyttökoulutuksen kouluttajana voisi toimia poliisin voimankäyttökouluttajan lisäksi Poliisihallituksen hyväksymä voimankäyttökouluttaja.

Sisäministeriön asetuksella säädetään vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttövälineiden koulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta. Sisäministeriön asetuksella säädetään voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajien koulutuksesta. Valtioneuvoston asetuksella turvatoimista valtioneuvostossa säädetään valtioneuvostossa toimivien turvatarkastajien koulutuksesta, jota myös voidaan pitää esimerkkinä sisällöltään sopivasta koulutuksesta.

7 §. Henkilöllisyyden tarkistaminen. Pykälän mukaan turvatarkastajalla olisi oikeus saada Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvalta ja siellä olevalta tieto tämän nimestä sekä henkilötunnuksesta tai syntymäajasta. Jos henkilö kieltäytyy tällaisten tietojen antamisesta, hänen pääsytään Maahanmuuttoviraston tiloihin voitaisiin lain 12 §:n nojalla kieltää tai hänet voitaisiin määrätä poistumaan tiloista. Turvatarkastajalla olisi oikeus pyytää ja saada nähtäväkseen todistus alueelle saapuvan tai siellä olevan henkilöllisyydestä. Tämä voisi olla virallinen henkilöllisyystodistus tai muuta selvitystä, jota henkilö voi esittää.

Esimerkiksi turvapaikkapuhutteluun tai muuhun ennalta sovittuun tapaamiseen saapuvan henkilön henkilöllisyyden tarkistaminen on normaalia toimintaa, jolla varmistetaan, että asioidaan oikean henkilön kanssa. Sisään tultaessa kyse ei siis ole tarkemmasta henkilöllisyyden selvittämisestä, joka kuuluu viranomaisen tehtäviin osana lupaprosessia. Koska suurin osa Maahanmuuttoviraston tiloista on suljettu yleisöltä, henkilöllä tulee olla sovittu tapaaminen päästääkseen virastoon sisälle. Henkilöllisyyden tarkistamisen yhteydessä saapuja voi esittää mahdollisen kutsun ja kertoa, miksi hän on tullut Maahanmuuttovirastoon. Turvapaikkapuhutteluun saapuvalta ei edellytetä, että hänellä olisi virallista todistusta henkilöllisyydestään, mutta hän voi esittää esimerkiksi vastaanottokeskuksen asukaskortin.

Maahanmuuttoviraston tiloissa muutoin tavattavan henkilöllisyys tarkistetaan yleensä silloin, kun henkilöllisyyden tarkistamisen tarve on ilmeinen.

8 §. Turvatarkastus. Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvalle tai siellä olevalle voitaisiin pykälän 1 momentin mukaan tehdä turvatarkastus metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen. Metallinilmaisinta voi olla portin muotoon rakennettu tai turvatarkastajan kädessä oleva metallinilmaisinta, jota kuljetetaan henkilön lähellä. Muun teknisen laitteen mainitseminen säännöksessä mahdollistaa sen, että kehitettävät uudet tekniset menetelmät ovat käytettävissä turvatarkastuksessa. Uusia teknisiä menetelmiä käyttöön otettaessa on aina selvitettävä, että niiden käyttö on laissa määriteltävien toimivaltuuksien mukaan mahdollista ja että niiden käytössä otetaan huomioon tarkastettavien yksityisyyden suojasta ja henkilökohtaisesti koskemattomuudesta johtuvat rajoitteet.

Turvatarkastuksessa selvitetään, onko henkilön hallussa tai hänen mukanaan sellainen esine tai sellaista ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa itselle tai toisen turvallisuudelle tai erityistä häiriötä Maahanmuuttoviraston toiminnalle tai järjestykselle (1 kohta) tai joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen (2 kohta) taikka jonka hallussapito on laissa tai lain nojalla kielletty (3 kohta). Samassa tarkoituksessa voidaan tarkastaa henkilön mukana olevat

kantamukset, jotka voidaan tutkia metallinilmaisimen avulla tai esimerkiksi läpivalaisemalla. Edellä tarkoitettua esinettä ja ainetta kuvaisi tekninen käsite kielletty valmiste.

Vaaraa turvallisuudelle voidaan aiheuttaa esimerkiksi ampuma- tai teräaseella sekä räjähdysaineilla ja kaasusumuttimilla. Vaaraa voidaan aiheuttaa myös terveydelle vaarallisilla laser-osoittimilla sekä syövyttävillä aineilla samoin kuin aineilla, jotka soveltuvat toisen vahingoittamiseen tai lamauttamiseen. Maahanmuuttoviraston toiminnalle ja turvallisuudelle häiriötä voi aiheutua esimerkiksi spraysmaaleista ja muista töhrimiseen soveltuvista aineista. Omaisuuden vahingoittamiseen soveltuvat myös erilaiset työkalut. Yleisenä lähtökohtana voitaisiin pitää, että turvapaikkapuhuttelussa asiakkaalla ei tulisi olla mukana sellaisia esineitä tai aineita, jonka hallussapidon tarvetta tilaisuudessa ei pystytä selittämään hyväksyttävällä tavalla ja joilla on mahdollista aiheuttaa vaaraa itsensä tai toisen turvallisuudelle.

Henkilön mukana oleva omaisuus saataisiin 2 momentin mukaan tarkastaa myös muulla tavalla kuin teknisellä laitteella. Tämä tarkoittaa käytännössä kantovälineen avaamista ja sen sisällön tutkimista. Tarkastuksen tarve voi johtua siitä, että läpivalaisu ei ole mahdollista tai että läpivalaisussa on havaittu jokin epäilyttävä esine tai jotain ainetta, jonka vaarattomuus on syytä varmistaa. Henkilön mukana tuoma omaisuus voidaan säännöksen nojalla tarkastaa samaan tapaan kuin se tarkastetaan 9 §:n mukaan henkilöntarkastuksen yhteydessä.

Pykälän 3 momentin mukaan saataisiin lisäksi tarkastaa Maahanmuuttoviraston tiloista löytyvä omaisuus, jos on syytä epäillä, että se sisältää kielletyn valmiste. Tarkastus voi olla tarpeen muun muassa silloin, kun Maahanmuuttoviraston käytössä olevasta tilasta löydetään kantamus, jonka haltijasta ei ole tietoa. Tarkastaa voidaan myös tiedetyn henkilön omaisuus, joka ei ole tämän mukana. Omaisuus voidaan tarkastaa samalla tavoin kuin henkilön mukana oleva omaisuus eli metallinilmaisinta käyttäen, läpivalaisemalla tai muulla tavalla kuin teknistä laitetta käyttäen

9 §. Henkilöntarkastus. Pykälän mukaan henkilölle voitaisiin tehdä henkilöntarkastus sen tutkimiseksi, mitä hänellä on vaatteissaan tai muutoin yllään, jos turvatarkastuksen perusteella tai muutoin on perusteltua syytä epäillä, että hänellä on mukanaan kielletty valmiste.

Henkilöntarkastuksen saa toimenpiteen luonteen johdosta suorittaa vain tarkastettavan kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö. Henkilöntarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

10 §. Lähetysten tarkastaminen. Pykälän 1 momentin mukaan Maahanmuuttovirastoon saapunut posti- ja muu lähetys saataisiin tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla tavalla sen selvittämiseksi, sisältääkö se 8 §:ssä tarkoitetun kielletyn valmiste. Lähetysten avaamiseen ei tällöin olisi oikeutta. Säännös kattaisi kaiken Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvan tavaraliikenteen ja mahdollistaisi kaikenlaisten saapuvien lähetysten tarkastamisen. Postin lisäksi lähetystyyppejä voivat toimittaa lähetit, kuljetusliikkeet ja muut vastaavat. Vastaanottokeskuksessa tai järjestelykeskuksessa majoittuvalle saapuva henkilökohtainen posti ei olisi momentissa tarkoitettua Maahanmuuttovirastoon saapuvaa postia.

Pykälän 2 momentin mukaan jos tarkastuksen perusteella tai muusta syystä olisi aihetta epäillä, että posti- tai muu lähetys sisältää kielletyn valmiste, lähetys saataisiin pysäyttää ja tarvittaessa toimittaa poliisille. Läpivalaisu voi esimerkiksi osoittaa, että kirje tai muu lähetys sisältää jauhetta tai herättää epäilyn siihen sisältyvästä räjähdysaineesta. Muu syy voi olla esimerkiksi lähetysten muoto ja koko tai siitä erittyvä haju. Häiriötä Maahanmuuttoviraston toiminnalle ja järjestykselle voi seurata esimerkiksi siitä, että lähetyksestä aiheutuu voimakkaita hajuhaittoja tai siitä, että se sisältää voimakkaasti värjäävää ainetta. Kiellettyä valmistetta kos-

kevan epäilyn perusteella posti- tai muu lähetykset voitaisiin toimittaa poliisille lähetyksen sisällön selvittämiseksi valvotusti ja turvallisesti taikka sen hävittämiseksi. Poliisille voitaisiin toimittaa myös vastaanottajan avaama lähetykset, jotka sisältävät 8 §:ssä tarkoitettua kiellettyä valmistetta. Vastaanottajalle voidaan puolestaan toimittaa lähetykset, jotka on avattu poliisin toimesta ja havaittu vaarattomaksi.

Päätöksen postilähetyksen pysäyttamisestä tekisi turvatarkastaja. Pysäyttamisestä ja sen syystä sekä lähetyksen toimittamisesta poliisille tulisi viipymättä ilmoittaa lähetyksen vastaanottajalle. Lähetykset voidaan aina avata vastaanottajan luvalla.

11 §. Kielletyn valmisteen haltuun ottaminen ja säilyttäminen. Pykälän 1 momentin mukaan turvatarkastajalla olisi oikeus ottaa haltuunsa turvatarkastuksessa, henkilöntarkastuksessa tai muutoin löydetty 8 §:ssä tarkoitettu kielletty valmistetta. Pykälän 2 momentin mukaan haltuun otettu esine ja aine palautettaisiin haltijalle hänen poistuessaan Maahanmuuttoviraston tiloista. Jos esineen tai aineen hallussapito on kyseiseltä henkilöltä laissa tai lain nojalla kielletty, se olisi luovutettava poliisille. Tästä on kyse esimerkiksi silloin, kun henkilön mukana on ampu-ase, johon hänellä ei ole lain mukaista lupaa.

Jos henkilö ei lähtiessään noutaisi häneltä haltuun otettua esinettä, olisi sitä pidettävä löytöavaralain (778/1988) 5 §:n mukaisena laitoslöytönä. Tällainen löytö olisi löytöavaralain 8 §:n mukaan toimitettava kahden viikon kuluessa sen talteen ottamisesta poliisille, jollei tavara ole vähäarvoinen. Omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kielletty tai vaatii viranomaisen luvan, olisi toimitettava välittömästi poliisille.

12 §. Pääsyn estäminen ja henkilön poistaminen. Pykälän 1 momentin mukaan henkilöltä voitaisiin kieltää pääsy Maahanmuuttoviraston käytössä oleviin tiloihin ja hänet voitaisiin määrätä poistumaan sieltä, jos hänen henkilöllisyyttään ei pystytä riittävästi selvittämään 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla, hän kieltäytyy turvatarkastuksesta tai henkilöntarkastuksesta taikka olisi perusteltua syytä epäillä, että hän aiheuttaa erityistä häiriötä tai vaarantaa turvallisuutta.

Tietojen antaminen henkilöllisyydestä ja tarkastukseen alistuminen turvatarkastajan sitä edellyttäessä ovat ehtona Maahanmuuttoviraston tiloihin pääsulle. Pääsy voitaisiin kieltää myös, jos on perusteltua syytä epäillä, että henkilö vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai aiheuttaa erityistä häiriötä Maahanmuuttoviraston toiminnalle ja järjestykselle, mihin luetaan myös omaisuuden vahingoittaminen. Vaaran aiheuttamista koskevaan perusteltuun epäilyyn voi johtaa esimerkiksi henkilön aggressiivinen tai uhkaava käyttäytyminen samoin kuin alkoholin tai lääkkeiden aiheuttama sekavuus. Tällaiseen käyttäytymiseen voivat kuulua uhkaavat eleet, hyökkäävät liikkeet ja suulliset uhkailut ja muuten ilmaistut aikeet itsensä tai toisen vahingoittamisesta.

Sikäli kuin henkilö on tulossa turvapaikkapuhutteluun, hänen poistamisensa paikalta ei olisi ensisijainen keino asian ratkaisemiseksi. Kansainvälisen suojelun hakijaa on muistutettava puhuttelun merkityksestä hänen asiassaan ja seurauksista, joita poissaolosta voi aiheutua. Turvatarkastajan tulisi ottaa yhteyttä turvapaikkapuhuttelun suorittajaan. Sama periaate koskee tilannetta, jossa henkilö saapuu virastoon oleskelulupahakemuksen vireillepanoa varten. Ulkomaalaisten asiakkaiden ollessa kyseessä yksittäisissä tilanteissa saattaa syntyä käytännön vaikeuksia, jos turvatarkastajan ja asiakkaan välillä on ymmärtämisvaikeuksia esimerkiksi kielitaitosyistä. Tilanteessa olisi pyrittävä varmistumaan siitä, että asiakas ymmärtää tilanteen ja toimenpiteen luonteen.

Henkilön pääsy Maahanmuuttoviraston tiloihin voitaisiin 2 momentin perusteella estää tai hänet voitaisiin poistaa tiloista, jos hän jättää noudattamatta turvatarkastajan hänelle Maahan-

muuttoviraston toiminnan ja järjestyksen suojaamiseksi 1 momentin mukaisesti antamaa kieltoa tulla Maahanmuuttoviraston tiloihin tai käskyä poistua sieltä ja jos Maahanmuuttoviraston toiminnan ja järjestyksen suojaaminen sitä vaatii.

Jos Maahanmuuttoviraston tiloissa olevan henkilön tai ryhmän käytös ilmentää selvää uhkaa turvallisuudelle tai aiheuttaa erityistä häiriötä Maahanmuuttoviraston toiminnalle ja järjestykselle, tulisi henkilöä tai ryhmää kehottaa poistumaan. Häiriötilanteessa olisi suoritettava taroituksenmukaisuusarviointi sen selvittämiseksi, onko aihetta ryhtyä lain mukaisiin voimakeinoihin vai ilmoitetaanko asiasta poliisille.

13 §. Henkilön kiinniottaminen. Henkilö voitaisiin pykälän 1 momentin perusteella ottaa kiinni, jos pääsyn estäminen Maahanmuuttoviraston tiloihin tai sieltä poistaminen olisi ilmeisen riittämätön toimenpide. Paikalta poistaminen on ilmeisen riittämätön toimenpide esimerkiksi silloin, kun henkilöllä on hallussaan laissa tarkoitettu kielletty valmiste, jolla hän aiheuttaa tai josta aiheutuu vakavaa vaaraa henkilölle itselleen, muille henkilöille tai omaisuudelle. Kiinniottamisen tulee olla välttämätöntä henkilölle itselleen, muille henkilöille tai omaisuudelle aiheutuvan vakavan vaaran torjumiseksi. Kiinni otettu olisi pykälän mukaan luovutettava viipymättä poliisin haltuun, mikä käytännössä tarkoittaa, että poliisi pyydetään paikalle noutamaan kiinni otettu henkilö.

Jos henkilöllä on hallussaan laissa tarkoitettu kielletty valmiste, jolla hän aiheuttaa tai josta voi aiheutua vakavaa vaaraa muille henkilöille tai omaisuudelle, voivat pääsyn estäminen ja henkilön paikalta poistaminen olla riittämättömiä toimenpiteitä. Pykälän nojalla tapahtuva kiinniottaminen on pakkokeino, jonka tarkoituksena on estää väkivallan uhkaa tai omaisuudelle aiheutuvaa vakavaa vaaraa ilmentävät toimet. Kiinniottamisen yhteydessä saatetaan joutua käyttämään voimakeinoja. Niiden käytöstä säädetään 13 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan turvatarkastajalla olisi kiinni otton yhteydessä oikeus tarkastaa kiinni otettu sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla tämä voi aiheuttaa varaa itselleen tai muille. Momentissa mainitulla tarkastuksella tarkoitetaan kiinni otton yhteydessä tapahtuvaa turvallisuustarkastusta, jossa turvatarkastaja saa käsin tunnustelemalla taikka metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen tarkastaa henkilön sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan varaa aiheuttavia esineitä tai aineita

14 §. Voimankäyttö. Pykälässä säädetäisiin voimakeinojen käyttämisestä vastaavasti kuin turvatoimista valtioneuvostossa annetun lain 15 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan turvatarkastajalla olisi tehtävänsä suorittaessaan oikeus henkilön pääsyn estämiseksi Maahanmuuttoviraston tiloihin, henkilön poistamiseksi sieltä, henkilön kiinniottamiseksi, henkilöntarkastuksen toimittamiseksi ja kielletyn valmisteen poisottamiseksi tarvittaessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Käytettävien voimakeinojen pitää olla tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuuteen liittyy muun muassa lievimmän voimakeinon valinta sekä voimakeinojen käyttö tavalla, josta koituu mahdollisimman vähän haittaa. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tilanteen uhkaavuus, vastarinnan vaarallisuus sekä muut tilanteen kokonaisarvioon vaikuttavat seikat. Merkitystä on esimerkiksi vastarinnan vaarallisuudella sekä käytettävissä olevilla voimavaroilla suhteessa tilanteen uhkaavuuteen. Pykälän 1 momentin nojalla voimakeinoihin ryhtyminen edellyttää arvion tekemistä siitä, onko turvallisuuden tai järjestyksen ylläpitäminen mahdollista muilla tavoin, kuten antamalla riittävän monta kehotusta. Voimakeinojen käyttöä edeltää yleensä toimenpiteiden kohteen tekemä vastarinta, kuten henkilön fyysinen, aktiivinen tai passiivinen käyttäytyminen, joka estää turvatarkastajan toimet. Tällaisena vastarintana voidaan pitää esi-

merkiksi kieltäytymistä poistumasta kehotuksesta huolimatta tai tunkeutumista Maahanmuuttoviraston tiloihin väkivalloin. Pelkkä sanallinen hyökkäys ei ole vastarintaa, ellei siihen liity väkivallan uhkaa. Säännökseen on voimakeinojen käytön ohella syytä ottaa viittaussäännös rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momenttiin ja 7 §:ään, joissa säädetään voimakeinojen käytön liioittelusta. Voimakeinojen käyttämiseen vaikuttaa myös lain 2 § rajaamalla henkilön oikeuksiin puuttumisen siihen, mikä on Maahanmuuttoviraston toiminnan ja järjestyksen suojaamiseksi välttämätöntä.

Pykälän 2 momentin mukaan turvatarkastajan voimankäyttövälineitä ovat kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka. Sama välineistö mainitaan ampuma-aseen ohella yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 2 §:n 14 kohdassa voimankäyttövälineen määritelmänä. Kaasusumuttimen osalta laissa viitataan ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ään. Momentti mahdollistaa voimankäyttövälineiden saatavilla pitämisen, ja voimankäyttövälineitä tulee kantaa mahdollisimman huomaamattomasti. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 20 ja 50 §:ssä on säädetty voimankäyttövälineiden kantamistavasta, kun kyseessä on vartija ja järjestyksenvalvoja. Säännösten mukaan vartijan ja järjestyksenvalvojan on kannettava voimankäyttövälineitä asunsa alla siten, että ne eivät ole muiden havaittavissa. Jos voimankäyttövälineiden kantaminen vartijan tai järjestyksenvalvojan asun alla ei ole mahdollista, niitä saadaan kantaa asuun kuuluvissa suljettavissa taskuissa tai vyöhön kiinnitettävissä tai asuun kuuluvissa umpikoteloissa. Patukkaa saadaan kuitenkin kantaa siltä osin näkyvissä kuin sen kantaminen asun alla tai umpikotelossa ei sen koon vuoksi ole mahdollista. Vartijan osalta on lisäksi säädetty, että jos vartioimistehtävässä käytetään muuta kuin vartijan asua, kaikkia voimankäyttövälineitä on kannettava asun alla siten, etteivät ne ole muiden havaittavissa. Tässä ehdotuksessa ei ehdoteta näin tarkkaa sääntelyä, koska Maahanmuuttovirastossa turvatarkastajat toimivat suppealla alueella, eivätkä liiku julkisilla alueilla vastavasti kuin vartijat tai järjestyksenvalvojat. Edellä mainittu sääntely voidaan kuitenkin ottaa hyvänä käytänteenä huomioon käytännön turvatarkastustoimintaa järjestettäessä.

Pykälän 3 momentin mukaan voimankäyttövälineiden käyttämisen edellytyksenä olisi soveltuva välinekohtainen koulutus. Tämä tarkoittaa, että turvatarkastaja voi käyttää ja kantaa vain sellaisia voimankäyttövälineitä, joiden käyttöön hän on saanut koulutuksen. Kouluttajana voi toimia poliisin voimankäyttökouluttaja tai Poliisihallituksen hyväksymä voimankäyttökouluttaja. Koulutuksesta on säädetty 6 §:ssä.

15 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä säädettäisiin valtuudesta säätää tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä turvatarkastajan koulutusvaatimuksista ja turvatarkastajan tunnistavasta ulkoasusta sekä tämän lain mukaisen toiminnan käytännön järjestämisestä ja teknisistä yksityiskohdista.

1.2 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista

83 §. Muun lainsäädännön soveltaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään pääsäännöstä, jonka mukaan momentissa mainituissa muissa turvallisuusalan tehtävissä sovellettaisiin näitä tehtäviä koskevaa erityislainsäädäntöä eivätkä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännökset tulisi tällöin sovellettaviksi. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus ehdotettavaan turvatoimista Maahanmuuttovirastossa annettuun lakiin.

2 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotuksella säädettäisiin Maahanmuuttovirastossa toimiville henkilöille riittävät toimivaltuudet turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi muun muassa säätämällä oikeudellinen perusta turvatarkastusten järjestämiselle Maahanmuuttovirastossa. Turvatarkastuksia voitaisiin järjestää Maahanmuuttoviraston toiminnan suojelemiseksi, turvallisuudesta huolehtimiseksi sekä virastoon kohdistuvien uhkien ja vaaratilanteiden torjumiseksi. Ehdotusta laadittaessa on otettu huomioon, että lailla puututaan useisiin perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin, kuten perustuslain 7 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Puuttumista perusoikeuksiin voidaan ehdotuksessa pitää hyväksyttävänä, koska tarkoituksena on muuttuneessa toimintaympäristössä turvata Maahanmuuttoviraston toimintaa sekä säilyttää turvallisuus ja järjestys sen käytössä olevissa tiloissa.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallankäytön tulee perustua lakiin. Kun ehdotetut toimivaltuudet merkitsevät puuttumista perusoikeuksiin, edellytetään, että asiasta on säädettävä laissa (HE 309/1993 vp, s. 29 ja PeVM 25/1994 vp, s. 5). Toimivaltuuksien käyttöön oikeuttavat säännökset on pyritty laatimaan tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi ottaen huomioon suhteellisuusperiaatteesta johtuvat vaatimukset perusoikeuksien rajoittamiselle. Ehdotettu toimivaltuuksien sääntely vastaa suurimmalta osin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyin valtioneuvoston turvatoimia koskevan lain valtuuksia (PeVL 10/2013 vp).

Maahanmuuttoviraston harkinnan mukaan turvatarkastus voitaisiin kohdistaa kaikkiin Maahanmuuttoviraston käytössä oleviin tiloihin saapuviin ja siellä oleviin henkilöihin sekä heillä mukanaan oleviin tavaroihin. Soveltamispiiriin kuuluisivat kaikki Maahanmuuttoviraston tiloissa työskentelevät sekä siellä liikkuvat henkilöt, vaikka henkilökuntaan kuuluvan ja hänen mukanaan olevan omaisuuden tarkastaminen ei olisi tarkoitettu säännönmukaiseksi toimenpiteeksi (1 §). Soveltamisalaltaan ehdotus koskisi kaikkia tiloihin saapuvia ja tiloissa olevia yhdenvertaisesti perustuslain 6 §:n mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan turvatarkastuksessa saadaan metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen tarkastaa Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuva tai siellä oleva henkilö sekä hänen mukanaan oleva omaisuus sen selvittämiseksi, onko hänellä hallussaan kielletty valmiste (6 §). Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan henkilön ja hänen mukanaan olevien tavaroiden tarkastaminen metallinpaljastimella tai muulla teknisellä laitteella on toimenpiteenä vain vähäisesti henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttuvan luonteensa takia ongelmaton järjestely (PeVL 2/1999 vp). Henkilöntarkastuksen (7 §) osalta perustuslakivaliokunta on pitänyt turvatoimista eduskunnassa annetun lain yhteydessä taustalla olevaa tarvetta varmistaa turvallisuus ja työskentelyn häiriöttömyys eduskunnassa erityisen painavana perusteena puuttua henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (PeVM 3/2008 vp). Ehdotetussa laissa halutaan sallia henkilöntarkastukset Maahanmuuttoviraston toiminnan ja turvallisuuden suojelemiseksi sekä virastoon kohdistuvien uhkien ja vaaratilanteiden torjumiseksi. Henkilöntarkastuksen perusoikeuksia rajoittavalla luonteella voidaan katsoa olevan hyväksyttävät perustelut. Sääntelyn voidaan katsoa täyttävän myös oikeasuhtaisuuden vaatimuksen, koska henkilöntarkastuksen edellytykseksi on asetettu, että turvatarkastuksen perusteella tai muutoin on perusteltua syytä epäillä, että henkilöllä on mukanaan kielletty valmiste. Samoilla perusteilla myös ehdotettua henkilön Maahanmuuttoviraston tiloihin pääsyn estämistä ja sieltä poistamista sekä oikeutta kiinniottamiseen voidaan pitää hyväksyttävinä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta (PeVL 2/1999 vp ja PeVL 28/2001 vp). Ehdotetun sääntelyn lähtökohtana on henkilöiden ja omaisuuden suojaaminen vakavalta vaaralta tai erityisiltä häiriöiltä.

Perustuslain 10 §:n 2 momentissa turvattua luottamuksellisen viestin salaisuutta tulee tarkastella lähetyksen tarkastamista koskevan säännöksen (10 §) yhteydessä. Ehdotuksessa annetta-

siin valtuudet tarkastaa Maahanmuuttovirastoon saapunut posti- ja muu lähetys läpivalaisemalla tai muulla tavalla kielletyn aineen tarkastamiseksi. Turvatarkastajalla ei olisi oikeutta lähetysten avaamiseen. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisina tilanteita, joissa lähetysten sisällön on saanut tarkastaa luottamuksellisen viestin sisältöä lukematta (PeVL 5/2006 vp). Näin ollen ehdotettu lähetysten tarkastamista koskeva säännös ei muodostu ongelmalliseksi perustuslaissa turvatu luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan kannalta.

Ehdotuksen mukaan turvatarkastuksen voi Maahanmuuttoviraston päätöksellä suorittaa muu-kin kuin poliisimies, rajavartiomies tai tähän tehtävään koulutettu ja määrätty Maahanmuuttoviraston palveluksessa oleva henkilö, jos henkilö on saanut koulutuksen turvatarkastajan tehtävään ja on poliisin tehtävään hyväksymä (4 §). Sääntelyllä on näin ollen merkitystä perustuslain 124 §:n julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle antamista koskevan sääntelyn kannalta. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Maahanmuuttoviraston toiminnan suojelemiseksi sekä turvallisuudesta huolehtimiseksi on tarkoituksenmukaista, että Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa turvatarkastuksia voisivat tehdä myös muut henkilöt virkamiesten lisäksi. Poliisin ja Rajavartiolaitoksen voimavarat eivät riitä siihen, että nämä tahot suorittaisivat säännönmukaisesti turvatarkastuksia Maahanmuuttovirastossa. Verrattuna turvatarkastuksiin koulutettuihin ja määrättyihin Maahanmuuttoviraston virkamiehiin ostopalveluina hankitut turvatarkastajat voisivat keskittyä pääsääntöisesti nimenomaan turvatarkastustehtäviin sekä muihin toimeksiantosopimuksen mukaisiin turvallisuustehtäviin. Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaamisessa sekä turvallisuudesta huolehtimisessa on kyse tosiasiallisesta turvallisuustoiminnasta. Sääntelyn yleisellä tarkkuudella, säatelemällä turvatarkastajien koulutusvaatimuksista sekä hyväksymismenettelystä ja rajaamalla turvatarkastajien toimivaltaa myös paikallisesti ja ajallisesti on pyritty huolehtimaan perusoikeuksien, oikeusturvan sekä hyvän hallinnon vaatimuksista. Perustuslakivaliokunta on useasti arvioinut ostopalveluina yksityisiltä turvallisuusalan yrityksiltä hankittujen turvatarkastajien toimivaltuussäännöksiä ja pitänyt vastaavien tarkastustoimivaltuuksien antamista muille kuin virkamiehille mahdollisena (PeVL 2/1999 vp ja PeVL 10/2013 vp). Näin ollen voidaan arvioida, että myös ehdotetussa laissa täyttyy perustuslain asettama vaatimus tehtävien siirtämisen tarkoituksenmukaisuudesta.

Ehdotuksessa annetaan turvatarkastajalle tehtävänsä suorittaessaan oikeus tarvittaessa käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina (12 §). Perustuslain esitöiden mukaan tällaista oikeutta on pidettävä merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä tai muuten puuttumisena merkittäväällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 179). Arvioidessaan yksityisen turvallisuusalan lainsäädäntöä perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että toimivaltuudet eivät kokonaisarvioinnissa saa muodostua erityisen olennaisiksi vallankäyttötavoiksi, vaan niiden on oltava mahdollisimman lähellä yksityishenkilöillä olevia oikeuksia. Ratkaisevaa on siten ollut se, millaisia toimivaltuuksia vartijoilla ja järjestyksenvalvojilla tai turvatarkastajilla on. Ehdotettu voimankäytösäännös on asiallisesti lähes saman sisältöinen kuin voimankäytösäännökset perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyissä yksityisiä turvallisuuspalveluita koskevassa laissa sekä turvatoimia valtioneuvostossa koskevassa laissa. Perustuslakivaliokunta ei ole näitä lakeja koskevissa lausunnoissaan pitänyt voimankäyttövaltuuksia antamista myös muulle kuin viranomaiselle valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena (PeVL 22/2014 vp ja PeVL 23/2014 vp). Ehdotetun voimankäyttöä koskevan sääntelyn ei näin ollen voida myöskään arvioida muodostuvan ongelmaksi perustuslain 124 §:n kannalta.

HE 32/2018 vp

Lakiehdotusten hyväksymiselle ei ole perustuslaista johtuvia esteitä ja ne voitaneen hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

turvatoimista Maahanmuuttovirastossa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Maahanmuuttovirastossa voidaan järjestää turvatarkastuksia viraston toiminnan suojaamiseksi, turvallisuudesta huolehtimiseksi ja järjestyksen turvaamiseksi siten kuin tässä laissa säädetään.

Lakia sovelletaan Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvaan ja siellä olevaan henkilöön. Lakia ei sovelleta Maahanmuuttoviraston ylläpitämän valtion vastaanottokeskuksen tai järjestyksellisen majoitustiloihin saapuvaan eikä siellä olevaan henkilöön.

Poliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään erikseen.

2 §

Vähimmän haitan periaate

Kenenkään oikeuksiin ei saa tämän lain nojalla puuttua enempää kuin on välttämätöntä Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaamiseksi sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttämiseksi Maahanmuuttoviraston käytössä olevissa tiloissa.

3 §

Turvatarkastuksesta päättäminen

Turvatarkastuksen järjestämisestä päättää Maahanmuuttovirasto. Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä määrätään tarkemmin turvatarkastuksen järjestämisestä.

4 §

Turvatarkastaja

Turvatarkastuksen saa suorittaa poliisimies, rajavartiomies tai tähän tehtävään koulutettu ja määrätty Maahanmuuttoviraston palveluksessa oleva henkilö.

Maahanmuuttoviraston päätöksen mukaan turvatarkastuksen saa suorittaa muukin kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on saanut koulutuksen turvatarkastajan tehtävään ja on poliisin tehtävään hyväksymä. Turvatarkastajaksi voidaan hyväksyä täysi-ikäinen henkilö, joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja joka on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Turvatarkastaja saa tehtävässään käyttää vain tämän lain mukaisia toimivaltuuksia.

5 §

Turvatarkastajaksi hyväksyminen ja turvatarkastajakortti

Maahanmuuttoviraston toimitilan sijaintipaikan poliisilaitos päättää turvatarkastajaksi hyväksymisestä. Maahanmuuttovirasto antaa hyväksytylle kuvallisen turvatarkastajakortin, joka on pidettävä näkyvästi esillä turvatarkastajan tehtäviä suoritettaessa.

Maahanmuuttoviraston toimitilan sijaintipaikan poliisilaitoksen on peruutettava turvatarkastajaksi hyväksyminen, jos turvatarkastaja tai Maahanmuuttovirasto sitä pyytää. Turvatarkastajaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos turvatarkastaja ei enää täytä 4 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Jos turvatarkastajaksi hyväksyminen on peruutettu, turvatarkastajakortti on heti luovutettava Maahanmuuttovirastolle.

6 §

Turvataarkastajan koulutus

Turvataarkastajan koulutukseen sisältyy oikeudellista opetusta ja tehtävään liittyvän käytännön toiminnan opettelua ja harjoittelua siten, että koulutuksen suorittanut tuntee turvatarkastajan tehtäviä koskevat keskeiset oikeussäännöt ja tämän lain toimivaltuudet, hallitsee tehtävän edellyttämät käytännön toimenpiteet ja on tehtävän edellyttämässä laajuudessa perehtynyt työturvallisuutta koskeviin säännöksiin.

Poliisin antaman voimankäyttökoulutuksen lisäksi voidaan hyväksyä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitettu voimankäyttökoulutus. Voimankäyttökoulutuksen kouluttajana voi toimia poliisin voimankäyttökouluttajan lisäksi Poliisihallituksen hyväksymä voimankäyttökouluttaja.

7 §

Henkilöllisyyden tarkistaminen

Turvataarkastajalla on oikeus saada Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuvalta ja siellä olevalta tiedot tämän nimestä sekä henkilötunnuksesta tai syntymäajasta. Tiloihin saapuvan tai siellä olevan on pyydetessä esitettävä turvatarkastajalle henkilöllisyystodistus tai muuta selvitystä henkilöllisyydestään.

8 §

Turvataarkastus

Turvataarkastuksessa saadaan metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen tarkastaa Maahanmuuttoviraston tiloihin saapuva tai siellä oleva henkilö sekä hänen mukanaan oleva omaisuus sen selvittämiseksi, onko hänellä hallussaan sellainen esine tai sellaista ainetta (*kielletty valmiste*):

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa itselle tai toisen turvallisuudelle tai erityistä häiriötä Maahanmuuttoviraston toiminnalle ja järjestykselle;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on laissa tai lain nojalla kielletty.

Henkilön mukana oleva omaisuus saadaan tarkastaa myös muulla soveltuvalla tavalla kuin teknistä laitetta käyttäen.

Maahanmuuttoviraston tiloista löytyvä omaisuus saadaan tarkastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos on syytä epäillä, että se sisältää kielletyn valmiste.

9 §

Henkilöntarkastus

Jos turvatarkastuksen perusteella tai muutoin on perusteltua syytä epäillä, että henkilöllä on mukanaan kielletty valmiste, turvatarkastaja voi tehdä hänelle henkilöntarkastuksen sen tutkimiseksi, mitä hänellä on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastuksen suorittavan turvatarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin tarkastettava.

10 §

Lähetysten tarkastaminen

Maahanmuuttovirastoon saapunut posti- ja muu lähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla tavalla lähetystä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se kielletyn valmiste.

Jos tarkastuksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että posti- tai muu lähetys sisältää kielletyn valmiste, lähetys saadaan pysäyttää ja tarvittaessa toimittaa poliisille. Tällaisesta toimenpiteestä ja sen syystä on viipymättä ilmoitettava lähetysten vastaanottajalle.

11 §

Kielletyn valmisteiden haltuun ottaminen ja säilyttäminen

Turvatarkastajalla on oikeus ottaa haltuunsa turvatarkastuksessa, henkilöntarkastuksessa tai muutoin löydetty kielletty valmiste.

Haltuun otettu kielletty valmiste palautetaan haltijalleen tämän poistuessa Maahanmuuttoviraston tiloista. Valmiste luovutetaan kuitenkin poliisille, jos sen hallussapito on kyseiseltä henkilöltä laissa tai lain nojalla kielletty.

12 §

Pääsyn estäminen ja henkilön poistaminen

Turvatarkastaja voi kieltää henkilöltä pääsyn Maahanmuuttoviraston tiloihin tai määrätä hänet poistumaan sieltä, jos:

- 1) hänen henkilöllisyyttään ei pystytä riittävästi selvittämään;
- 2) hän kieltäytyy turvatarkastuksesta tai henkilöntarkastuksesta; tai
- 3) on perusteltua syytä epäillä, että hän aiheuttaa erityistä häiriötä tai vaarantaa turvallisuutta.

Turvatarkastaja voi estää henkilön pääsyn Maahanmuuttoviraston tiloihin ja poistaa hänet sieltä, jos hän jättää noudattamatta turvatarkastajan hänelle Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaamiseksi sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttämiseksi 1 momentin mukaisesti antamaa käskyä tai kieltoa ja Maahanmuuttoviraston toiminnan suojaaminen tai turvallisuuden ja järjestyksen säilyminen Maahanmuuttoviraston tiloissa sitä vaatii.

13 §

Henkilön kiinniottaminen

Henkilö saadaan ottaa kiinni, jos hänen pääsynsä estäminen Maahanmuuttoviraston tiloihin tai poistaminen sieltä on ilmeisen riittämätön toimenpide ja kiinniottaminen on välttämätöntä

muille henkilöille tai omaisuudelle aiheutuvan vakavan vaaran torjumiseksi. Kiinniotettu on viipymättä luovutettava poliisin haltuun.

Turvataarkastajalla on kiinnioton yhteydessä oikeus tarkastaa kiinniotettu sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla tämä voi aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille.

14 §

Voimankäyttö

Turvataarkastajalla on tehtävänsä suorittaessaan oikeus henkilöntarkastuksen toimittamiseksi, kiinniotetun tarkastamiseksi, kielletyn valmisteiden pois ottamiseksi, henkilön Maahanmuuttoviraston tiloihin pääsyn estämiseksi, henkilön sieltä poistamiseksi ja henkilön kiinni ottamiseksi tarvittaessa käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tilanteen uhkaavuus, vastarinnan vaarallisuus sekä muut tilanteen kokonaisarvioon vaikuttavat seikat. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Turvataarkastajan voimankäyttövälineitä ovat kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka. Turvataarkastajan tulee kantaa voimankäyttövälineitä mahdollisimman huomaamattomasti.

Turvautuessaan voimakeinoin turvataarkastaja saa kantaa ja käyttää vain niitä 2 momentissa mainittuja voimankäyttövälineitä, joiden käyttöön hän on saanut soveltuvan välinekohtaisen koulutuksen.

15 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä turvataarkastajan koulutusvaatimuksista ja turvataarkastajan tunnistavasta ulkoasusta sekä tämän lain mukaisen toiminnan käytännön järjestämisestä ja teknisistä yksityiskohdista.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (1085/2015) 83 §:n 1 momentti seuraavasti:

83 §

Muun lainsäädännön soveltaminen

Jos turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija ottaa vastaan toimeksiannon ilmailulaissa (864/2014), turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetussa laissa (1121/1999), eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004), poliisilaissa (872/2011), rajavartiolaissa (578/2005), turvatoimista valtioneuvostossa annetussa laissa (987/2014) tai turvatoimista Maahanmuuttovirastossa annetussa laissa (/) tarkoitettujen turvatarkastustehtävien suorittamisesta, ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettujen turvahenkilön tehtävien suorittamisesta, taikka poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa tarkoitettujen vartioimistehtävien suorittamisesta, turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan ja sen henkilöstön asemaan ja tehtäviin sekä toimivaltuuksiin sovelletaan mainittuja lakeja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5 päivänä huhtikuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sisäministeri Kai Mykkänen

2.

Laki**yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 83 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (1085/2015) 83 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

83 §

83 §

*Muun lainsäädännön soveltaminen**Muun lainsäädännön soveltaminen*

Jos turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija ottaa vastaan toimeksiannon ilmailulaissa (864/2014), turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetussa laissa (1121/1999), eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004), poliisilaissa (872/2011) *tai* rajavartiolaissa (578/2005) *tarkoitettujen turvatarkastustehtävien tai* turvatoimista valtioneuvostossa annetussa laissa (987/2014) *tarkoitettujen turvatarkastustehtävien suorittamisesta, ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettujen turvahenkilön tehtävien suorittamisesta, taikka poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa tarkoitettujen vartioimistehtävien suorittamisesta, turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan ja sen henkilöstön asemaan ja tehtäviin sekä toimivaltuuksiin sovelletaan mainittuja lakeja.*

Jos turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija ottaa vastaan toimeksiannon ilmailulaissa (864/2014), turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetussa laissa (1121/1999), eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004), poliisilaissa (872/2011), rajavartiolaissa (578/2005), turvatoimista valtioneuvostossa annetussa laissa (987/2014) *tai turvatoimista Maahanmuuttovirastossa annetussa laissa ()* *tarkoitettujen turvatarkastustehtävien suorittamisesta, ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettujen turvahenkilön tehtävien suorittamisesta, taikka poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa tarkoitettujen vartioimistehtävien suorittamisesta, turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan ja sen henkilöstön asemaan ja tehtäviin sekä toimivaltuuksiin sovelletaan mainittuja lakeja.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .
